

JUAN

Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo Cõamacũ wãcũrére wedegũdu atirigue

¹ Sicatorũra Cõamacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũdu niitoarigũ niiwĩ. Cõamacũmena niirigũ niiwĩ. Cũũrã Cõamacũ nijãrigũ niiwĩ.

² Cũũ sicatorũra Cõamacũmena niitoarigũ niiwĩ.

³ Cõamacũ cãũmenarã niipetirare, niipetirere tiirigũ niiwĩ. Niipetira, niipetire cãũmenarã tiirigue niĩã.

⁴ Cũũ catiré petihérere ticogũdu niirigũ niiwĩ. Tee catiré ticogũra basocãre sãwócore tiiróbiro niirigũ niiwĩ. ⁵ Basocã niirõ naĩĩãrõpũ tiiróbiro niiriro niiwũ. Cũũ sãwócoũ toopũre sãwócoqui. Naĩĩãre tee sãwócorere cãmotãmasĩricu.

⁶ Cõamacũ sícũ basocãre ticocosũguerigũ niiwĩ. Cũũ wãmecutiwi Juan. ⁷ Cũũ sãwócoũye quetire wedegũ atirigũ niiwĩ, niipetira tee quetire padeoáro jĩĩgũ.

⁸ Cũũ sãwócoũ mee niirigũ niiwĩ. Teero tiigũ, sãwócoũye quetipere wedegũ atirigũ niiwĩ. ⁹ Sãwócoũ peti atigũdu tiirigũ niiwĩ atibãrecopũre. Cũũ niipetirare tũomasĩre ticogũdu niirigũ niiwĩ.

¹⁰ Cõamacũ cãũmena atibãrecore tiirigũ niipacari, cãũ ãnopũ niirĩ, atibãreco macãrãpe cãũrẽ ãnãmasĩririra niiwã. ¹¹ Cũũya ditapũ jeawi. Too macãrã cãũya dita macãrãpe cãũrẽ bocariwa.

¹² Sĩquẽrã cãũrẽ boca, padeowã. Cõamacũ niipetirare cãũrẽ padeorãre cãũ põna wãari tiiwĩ.

13 Cõãmacũ põna niiré marĩ pacusũmũã põnacutĩre tiiróbiro niiria. Marĩ pacusũmũã cũã tiirémena, teero biiri cũã põnacutídugaremena põnacutícua. Cõãmacũ põna niirépe merẽã niiã. Cõãmacũ cũũ boorémena basocáre cũũ põna wáari tiiquí.

14 Cõãmacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũũ basocú bauárigu niiwĩ. Cũũ ãsãmena niiwĩ. Basocáre ãñurõ peti tiijãwĩ. Niipetire cũũ wedeserigue, cũũ tiirigue diamacú niiwũ. Cũũ asibatérere, cũũ uputí macũ niirecutirere ãñawũ. Tee uputí maquẽrẽ Cõãmacũ macũ sícũ niigú dícu cuoquí. 15 Juan cũũye quetire wedegu, bayiró basurómena biiro jĩĩ wedewĩ:

—Ñirã niĩ yũũ múãrẽ wedeserigu. Biiro jĩĩwũ: “Ápĩ yũũ siro atiqui. Cũũ yũũ bauáadari sugueropũre niitoayigu. Teero tiigú, cũũ yũũ nemorõ niiqui”, jĩĩawũ, jĩĩwĩ.

16 Cũũ marĩrẽ ãñurõ peti tiijãqui. Teero tiigú, marĩrẽ ãñurére ticorucujãqui. 17 Cõãmacũ Moisémena cũũ dutirére ticorigũ niiwĩ. Jesucristomenape cũũ basocáre ãñuré ticorére, teero biiri diamacú niirére masĩrĩ tiirigu niiwĩ. 18 Sícũnopera Cõãmacũrẽ ãñariqui. Cũũ macũ sícũ niigú cũũmena niirucugu cũũ Pacure marĩrẽ masĩrĩ tiiwĩ.

*Juan Bautista Jesuyére wederigue
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

19 Jerusalén macãrã judíoare dutirá Juan pũtopũ paiaré, teero biiri levita basocare sãñádutira ticorira niiwã. Cũãpeja cũũ pũtopũ jeara: —¿Ñiirũno basocũ niimĩ mũũ? jĩĩwã.

20 Cũpe cúãrẽ yayióro manirõ, diamacúra wedewi:

—Y_{HH} Cõãmacũ beserig_H Cristo mee niiã, jĩwĩ.

21 —Too docare ¿ñiirũno niiĩ? ¿M_{HH} Elías niiĩ? jĩwã.

—Niiria y_{HH}ja, jĩwĩ.

—¿M_{HH} profeta, basocá cúã “atigudaqui” jĩrigu niiĩ? jĩwã.

—Niiria, jĩwĩ cúãpeja sũcã.

22 Teero tiirã, cúãpeja sãñánemowã:

—Too docare ¿ñiirũno niiĩ m_{HH}? Ƴsãrẽ y_{HH}ya; ãsãrẽ ticocoarirare wedeadara tiia. ¿M_{HH} basiro deero t_Hgueñaĩ? jĩ sãñáwã sũcã.

23 Cúãrẽ cúãpe y_{HH}wi:

—Y_{HH} niiã yuc_H manirõ, basocá manirõp_H bayiró b_Hsarómena wedegú. Profeta Isaías wederiro-birora ateré wedea y_{HH}cã:

Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atiadari sugero,

múã ñañaré tiirére duujã, ãñurõ niiyueya,

jĩã, jĩwĩ.

24 Juanrẽ sãñárã jeaarira fariseo basoca ticocoarira niirira niiwã. 25 Cúãpeja cúãrẽ sãñánemowã sũcã:

—Too docare m_{HH} Cõãmacũ beserig_H Cristo o Elías o profeta cúã “atigudaqui” jĩrigu niiripac_H, ¿deero tiigú wãmeõtii? jĩwã.

26 —Y_{HH} ocoména wãmeõtia. Āpĩpé múã watoapare múã ññamaslhẽgũ niiĩ. 27 Cũ y_{HH} siro atigudape ãñunetõgũ niiqui. Y_{HH}peja cúãrẽ sĩcãrĩbíridojaçu, jĩwĩ.

²⁸ Tee Betania wãmecutiro día Jordán apeniñapú teero wáawu. Toopú Juan basocáre wãmeõtiwi.

Jesús cordero tiiróbiro niĩ

²⁹ Apebúrecope Juan Jesús atiri ññagũ, jĩwĩ:

—jĩñaña! Ñanirã Cõãmacũ ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niĩ. Cũu diarémema atibúreco macãrã ññañaré tiirére petirí tiigúdaqui. ³⁰ Yũu múãrẽ ateré wedeawũ: “Sícũ basocá yũu siro atigúdaqui. Cũu yũu bauáadari sugueropu ni-itoayigu. Teero tiigú, cũũ yũu nemorõ niiqui”, jĩñawũ. Ñanirẽna wedeseawũ. ³¹ “¿Noã niĩ?” jĩmasĩritu ména. Masĩripacu, Israelya põna macãrã cũũrẽ masĩãrõ jĩngũ, cúãrẽ ocoména wãmeõtigu atiwu, jĩwĩ.

³² Juan wedenemowĩ:

—Espíritu Santo sícũ bua tiiróbiro baugú ãmuãsepũ diiátiri ññawũ. Ñanipúre jeapeawi. ³³ “¿Noã niĩ?” jĩmasĩritu ména. Yũure ocoména wãmeõtidutigu yũure biiro jĩti: “Muũ Espiritu Santo diiáti, sícũpũre jeapeari ññagúdacu. Cũũrã Espiritu Santore ticodiocogudu niĩ”, jĩti. ³⁴ Cũu teero jĩrrirobirora yũu ññawũ. Teero tiigú, ateré wedea: Ñanirã niĩ Cõãmacũ macũ, jĩwĩ Juan.

Jesús buerá niisuguerira

³⁵ Apebúreco Juan toopú niwĩ sũcã. Ʋsã puarã cũũ buerá cũũrẽ bapacutiwu. ³⁶ Juan Jesús netõwári ññagũ, ãsãrẽ jĩwĩ:

—jĩñaña! Ñanirã Cõãmacũ ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niĩ, jĩwĩ.

37 Cũ teero jĩĩrĩ t̄orá, ũsã p̄arã Jesuré n̄n̄wũ.

38 Jesús cāmen̄cã, ũsã n̄n̄rĩ ãñagũ: —¿Ñeenórẽ ãmaãĩ, ȳure n̄n̄rã? jĩĩwĩ.

—Rabí, jĩĩwũ ũsãpe —. (Rabí “basocáre buegú” jĩĩd̄garo tia.) ¿Noopú niiãrĩ m̄m̄? jĩĩwũ.

39 —Jãm̄, ãñarã atiya, jĩĩwĩ ũsãrẽ.

Ësã cũmena wáa, cũ niirõp̄ ãñarã jeaw̄. Ñamicap̄ niiwũ. Teero tiirã, cũmena niinañiõjõãwũ.

40 Ȳmena Jesuré n̄n̄gũ Andrés wãmec̄tiwi. Cũcã Juan basocáre wãmeõtiḡ wederiguere t̄owí. Cũ Simón Pedro bai niiwĩ. 41 Andrés cũ s̄owũ Simónrẽ máata buajeá, cũrẽ jĩiyiḡ:

—Mesías Cõãmacũ “ticodiocoḡda” jĩiriḡre buajeáawũ, jĩiyiḡ. (Mesías “Cristo Cõãmacũ beseriḡ” jĩĩd̄garo tia.)

42 Cũrẽ Jesús p̄top̄ s̄ojeáwi. Jesús cũrẽ ãñagũ, jĩĩwĩ:

—M̄m̄ Simón niiã Jonás macũ. Too síro m̄urẽ “Cefas” jĩĩadacua, jĩĩwĩ. (Cefas ãp̄rãyemena Pedro niiã.)*

Jesús Felipere, Natanaelre “jãm̄” jĩiriḡre

43 Apebáreco Jesús “Galileap̄ wáaada” jĩĩ wãc̄riḡ niiwĩ. Cũ toopú wáadari suguero, Felipere buajeá: —Jãm̄ ȳmena, jĩĩwĩ.

44 Felipe Betsaida macã macũ niiwĩ. Andrés, Pedro too macãrãrã niiwã. 45 Felipe Natanaelre buajeá, jĩiyiḡ:

* **1:42** “Cefas” arameoyemena, teero biiri “Pedro” griegoayemena “õtãgã” jĩĩd̄garo tiicú.

—Moisés jóaripũpũ jĩrigũre buajeáawũ. Profetacã cũũye maquẽrẽna jóarira niwã. Jesús Nazaret macũ, José macũ cúã jĩnogũ niiĩ, jĩyigu.

⁴⁶ Natanael jĩyigu:

—Nazaretpũre sícũ añugúno manĩ.

Felipe yũyigu:

—Jãmu, ññaco marĩ, jĩyigu.

⁴⁷ Jesús Natanael atiri ññagũ: —Ñni Israelya põna macũ peti, tiiditóre manigú niiĩ, jĩwĩ.

⁴⁸ Natanael cũũrẽ sãñãwĩ:

—¿Deero tii mũũ yũũre masĩ? jĩwĩ.

—Felipe mũũrẽ sũoádari sũguero, yũũ mũũrẽ ññatoaawũ mé. Yucũgu higueraçu docapũ niiãwũ mũũ, jĩwĩ.

⁴⁹ —Rabí, mũũ Cõãmacũ macũ niiã. Israelya põna macãrã õpũ niiã, jĩwĩ.

⁵⁰ —¿“Higueraçu docapũ niiãwũ mũũ” yũũ jĩrere tũogú, yũũre padeói? Too síropũre mũũ tee nemorõ añũre petire ññagũdacu, jĩwĩ.

⁵¹ Jesús jĩñemowĩ:

—Yũũ múãrẽ ateréja diamacúrã jĩã: Too síropũ múã ãmũãse pãõrĩ ññããdacu. Ángelea Cõãmacũyara yũũ niipetira sõwũ putopũ mũãwa, diiátiri ññããdacu,† jĩwĩ.

2

Canárpũ wãmosiari bosebũreco

¹ Itiábũreco wáaro tiirí, Caná Galilea ditapũre wãmosiari bosebũreco tiipéowa. Jesús paco toopú jeawo. ² Jesuré, ãsã cũũ buerácãrẽ boocórra niwã.

† **1:51** Génesis 28.12.

³ Cũã bosebureco tiirí, vino petijõãwã. Teero tiigó, Jesús pacopéja cũãrẽ jĩwõ:

—Macũ, vino petijõããyu.

⁴ Cũãpeja coore yũwĩ:

—Paco, ¿deero tiigó yũre wedei? Yũ teeré ti-irítano jearia ména, jĩwĩ.

⁵ Coopeja tii bosebureco tĩãcoterare: —Cũã dutiró tiiyá, jĩwõ.

⁶ Toopú seisparũ ütãparũ niiwũ. Ësã judíoare dutirobirora jũĩrĩrẽ coseádare oco posetĩre niiwũ. Pacapãrũ niiwũ: Sicarũre pairó oco cincuenta o setenta litros sããwã. ⁷ Jesús tĩãcoterare: —Ateparũre ocoré píosãdadodũpoya, jĩwĩ.

Teeparũre píosãdadorira niiwã. ⁸ Teero tiiári siro, Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Bosebureco tiipéogũre péero waané, néewaya.

Cũã “jáũ” jĩ, néewawa. ⁹ Bosebureco tiipéogũ tee oco vino cotowéoariguere sĩniñáwĩ. Jesús tiáriguere masĩririgũ niiwĩ ména. Tĩãcoterape teeparũre píosãdadojĩrã, masĩwã. Sĩniñáãri siro, wãmosiãgũre sũocó, ¹⁰ jĩwĩ:

—Niipetira sicato vino tĩãrã, ãñurere tĩãsguecua. Pairó sĩniãri siropũ, búri niirere tĩãcua. Mũape ãñuré vinopere síropũ tĩãdutiayu, jĩwĩ.

¹¹ Jesús Caná Galilea ditapũ teeré tiiwĩ. Tee cũã tutuaremena sicato tiiẽñõncãre niiwũ. Teeména cũã tutuarere eñowĩ. Teeré iñarã, ùsã cũã buerá cũãrẽ padeowá.

¹² Too síro Jesús Capernaum macãpũ búawawi. Cũã paco, cũã baira, ùsã cũã buerá cũãmena wáawu. Ësã tiimacãpũre sĩquẽ burecori niiwũ.

Jesús Cõãmacũwiipũ dúari basocare cõãwionecorigue

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua judíoa bosebureco jeaadaro péerogã dusawá. Teero tiigú, Jesús Jerusalénpu wáawi.

¹⁴ Toopú jeagũ, Cõãmacũwiipũ wáawi. Tiíwií wesa macã yeparũre wáicũra dúari basocare buajeáwi. Toopũre wecuaré, ovejare, buare dúawa.* Ápẽrã apeyé dita maquẽ niyerure wasorí basoca toopú duiwa. ¹⁵ Cũã teero tiirí ñnagũ, Jesús tãnarídare quẽnowĩ. Tiidaména dúari basocare, cúãyara ovejare, wecuaré tãnawíonecowi. Niyeru wasorí basocaye niyerure maabatéwi. Cúãye mesarire tunécõãcũjãwĩ. ¹⁶ Buare dúari basocare jĩwĩ:

—Ñniãrẽ néewitiwaya. Yũũ Pacũya wiire dúari wii tiiríjãña, jĩwĩ.

¹⁷ Cũũ teero tiirí ñnarã, Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóariguere ãsã wãcũwũ: “Cõãmacũ, yũũ mũyaya wiire maĩnetõre yũũ popearũ jũũwitiro tiiróbiro tũgueñaga”,† jĩ jóanoã.

¹⁸ Judíoare dutirápeja cũũ cõãwionecori ñnarã, cũũrẽ jĩwã:

—¿Noã dutirómena cõãwionecoi? Cõãmacũ dutirómena tiigúja, tiẽñoña ãsãrẽ, jĩwã.

¹⁹ Jesupéja cúãrẽ jĩwĩ:

—Atiwiiré cõãjãña. Itiábureco siro yũũ quẽnogúda sũcã, jĩwĩ.

²⁰ Judíoare dutirápeja jĩwã:

* **2:14** Basocá wáicũrare sãĩari siro, paiaré sãĩadutí, sóepeodutiýira.

† **2:17** Salmo 69.9.

—Atiwiiré tiirá cuarenta y seis cãmariĩ peawá. ¿Mũũpeja itiábũareco siro quẽnogúdari? Tiimasĩricu sáa, jĩwã.

²¹ Jesupéja wiiré wedesegu, cũũya õpũũrẽ wáaadarere wedesegu tiiwí. ²² Teero tiirá, cũũ dia masãri siropũ, tee cũũ wedeseriguere ùsã wãcũwũ. Teeré wãcũrã, Cõãmacũye queti jóaripũpu jóariguere, teero biiri Jesús wedeserigucãrẽ padeowá.

Jesús basocá wãcũrére masĩqui

²³ Paũ Jerusalénpu Pascua bosebũareco neãwã. Cũã Jesús tutuaremena pee tiiẽñore ññawã. Teeré ññarã, “Cõãmacũ ticodiocorigũ niiqui” jĩrã, cũũrẽ padeowá. ²⁴⁻²⁵ Jesupé cúãrẽ ññamasĩpetijãgũ, ãpẽrã wedero manirõ cũũ basiro basocá niipetira cúã wãcũrére masĩpetijãwĩ. Teero tiigú, “cũã ‘padeóa’ jĩpacari, diamacú padeorá mee niĩya” jĩmasĩjãwĩ.

3

Nicodemo Jesuména wedeserigue

¹ Sícũ fariseo basocu niwĩ. Cũũ wãmecutiwi Nicodemo. Cũũ judíoare dutirá menamacũ niwĩ.

² Sicañami Nicodemo Jesuré ññagũ jeawi. Cũũrẽ jĩwĩ:

—Basocáre buegú, Cõãmacũ mũũmena niiqui. Teero tiigú, cũũ tutuare ticorémena mũũ tiiẽñomasĩã. Mũũ tiiẽñore ññarã, ùsã ateré masĩã: Cõãmacũ mũũrẽ ticodiocojĩyi ùsãrẽ buedutigũ, jĩwĩ.

³ Jesús cũũrẽ yũũwi:

—Yuu muerē ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ sicutopu bauárirobiro bauánemoripacu, Cõamacũ dutiré jeaboarigue cũpũre jearicu, jĩwĩ.

⁴ Nicodemo cũrē sãñãwĩ:

—¿Deero tii marĩ bucuári siro, marĩ pacoya páatipu sããwa, bauábogari sũcã? Sããwa, bauámasĩricu, jĩwĩ.

⁵ Jesús cũrē yuwi:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ ocoména, teero biiri Espíritu Santomena bauáheri, Cõamacũ dutiré jeaboarigue cũpũre jearicu. ⁶ Basocá põna basocára niicua. Cũãrã Espíritu Santomena bauára, Cõamacũ põna sããcua. ⁷ Teero tiigú, muu “niipetira sicato bauárirobiro bauánemorõ booa” jĩrere tuogú, tuomanírijãña. ⁸ Muu masiã: Wĩno noo booró páapucu. Wĩno busuri tuopacú, ¿noopé atii; noopé wáai? jĩmasĩricu. Espíritu Santomena bauári tiiré tee tiiróbiro wáaa, jĩwĩ.

⁹ Nicodemo jĩwĩ:

—¿Deero tiiró teero wáabogari? jĩwĩ.

¹⁰ Jesús cũrē yuwi:

—Muu Israelya põna macãrãrē Cõamacũye maquẽrē buegú niipacu, ¿teeré masĩrii? ¹¹ Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Usã masĩrere, usã ñnariguere múãrē wedea. Múãpe usã wederere padeorícu. ¹² Atibárecopu wáarere yuu wederi, múã padeoría. Ūmuãsepũ wáarepereja yuu wedericãrē, nemorõrã padeorícu.

¹³ 'Sícũ basocú ũmuãsepũ muãwarigu maniquí. Yuu niipetira sõwũ ũmuãsepũ niirigu diiátiwu.

¹⁴ Tíatorũre yucu manirõpu Moisés ãña cõmeména

tiirígure yucaguru néemũõnucõyigu.* Cũũ ãñarẽ néemũõnucõrirobirora yũũ niipetira sõwũcã néemũõnucõnogũũ niiã. ¹⁵ Biiro yũũre tiirémena niipetira yũũre padeorã catirucujããdacua, jĩwĩ Jesús.

Cõãmacũ cũũ macũrẽ ticodiocorigue

¹⁶ Cõãmacũ atibũreco macãrãrẽ bayiró maĩjĩgũ, cũũ macũ sĩcũ niigũrẽ ticodiocorigu niiwĩ. Teero tiirã, niipetira cũũ macũrẽ padeorã pecameru wáaricua; cũũmena catirucujããdacua. ¹⁷ Cõãmacũ atibũreco macãrãrẽ “ñañarõ tiigũda” jĩgũ mee cũũ macũrẽ ticodiocorigu niiwĩ; cũãrẽ netõnéãrõ jĩgũ ticodiocorigu niiwĩ.

¹⁸ Cõãmacũ cũũ macũrẽ padeorãre ñañarõ ti-irĩqui. Cũũrẽ padeohérape ñañarõ tiinóãdara niitoaya méee Cõãmacũ macũ sĩcũ niigũrẽ padeohéere wapa. ¹⁹ Cõãmacũ macũ sãwócore néeatigu ti-iróbiro atibũrecorepũre atiwĩ. Basocãpe ñañaré tiirã niijĩrã, sãwócore néeatigure boorĩyira. Ñaãrere tiidugãjĩrã, naĩtĩãrõpu putuãdugayira. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũãrẽ ñañarõ tiigũdaqui. ²⁰ Ñaãaré tiigũ sãwócore cuogũre boorĩqui. Cũũ ñaãaré tiirere bauanérĩ boohégũ, sãwócore putopũ jeadugariqui. ²¹ Diamacũrã ãñurẽ tiigũpe sãwócore néeatigure nũnũrucúqui. ãñurẽ tiigũ sãwócore putopũ niirĩ, basocã cũũ tiirere ñããaya. Cũũ Cõãmacũ booróbiro tiirĩ, ñããoã.

Juan Bautista Jesuyere wedenemorigue

* **3:14** Ñããa bacoãrira Moiséyagu ãñarẽ ñããã, netõnénoyira. Ñãããa Nũmeros 21.9.

22 Too síro Jesús ñsã cũũ buerámena Judea ditapũ wáawũ. Toopáre basocáre wãmeõtira, yoari mee niwũ. 23 Juan Enón wãmecatirorpũ niyigũ. Enón Salim wãmecatiri macã putogã niwũ. Toopáre oco niirõ niwũ. Teero tiigú, toopáre wãmeõtigũ tiyigũ. Basocá cũũ putorpũ wãmeõtidutira wáyira. 24 Juan cũãrẽ peresuwiipũ sõnecoadari suguero, toopá niyigũ.

25 Sicabureco Juan buerére nanurã sícũ judíoare dutirá menamacãmena bayiró cãmerĩ wedeseyira. Cũãrẽ dutiré jĩrõbirora cosedutíre maquẽrẽ cãmerĩ wedeseyira.

26 Too síro cúã Juan putorpũ wáa, cũãrẽ jĩyira:

—Ësãrẽ buegú, jõõ niirito, día Jordán apeniñapú mũmema niirigu, ñsãrẽ mũũ wederigu mecõtígãrẽ wãmeõtigũ tiáwĩ. Niipetira cũãrẽ nanurã tiáwã, jĩyira.

27 Juan cúãrẽ yũyigũ:

—Sícũno añurere tiirí, Cõãmacũ cũãrẽ ticorigue niã. 28 Múã yũũ wederiguere tũotóawũ. Yũũpeja “Cõãmacũ beserigu Cristo mee niã” jĩwũ. Yũũ cũũ suguero ticorigu niã. 29 Queorémena teeré wedeguda: Wãmosíagudu nũmo cũũyago niico. Cũũ menamacũ cũũ wedeserere tũoquí. Teeré tũogú, bayiró useniquí. Teero tiigú, yũũ wãmosíagudu menamacũ usenirõbirora bayiró useniã. 30 Basocá ññacororpũ cũũ yũũ nemorõ upatí macũ wáaro booa; yũũpe búri niigú putuáagudacu, jĩyigũ.

Ëmũãsepũ atirigũye maquẽ

31 Ëmũãsepũ atirigu niipetira nemorõ niĩ. Atibáreco macãrãpe atibáreco maquẽ dícare

masĩcua; teeré wedesecua. Ɔmũãsepũ atirigũpe niipetira nemorõ niiĩ. ³² Cũũ Ɔmũãsepũ cũũ Ìnariguere, cũũ tuoríguere wedesei. Cũũ wedeserere padeoráno manicúa. ³³ Cũũ wedeserere padeogánope Cõãmacũ wedeserecãrẽ padeoquí. “Cõãmacũ wedesere diamacũ niiã”, jĩĩqui. ³⁴ Cõãmacũ Espíritu Santore cãmotáro manirõ ticorigũ niiwĩ Jesuré. Teero tiigú, Jesús Cõãmacũ wãcũrere wedesei. ³⁵ Cõãmacũ cũũ macũrẽ maĩgú, niipetirere, niipetirare dutimasĩrere ticoyigũ. ³⁶ Cũũ macũrẽ padeogáno catiré petihére cũoquí. Cũũrẽ tũohégũnope catiré petihére bũarígũdaqui. Cõãmacũ bayiró cúaremena cũũrẽ ñãñarõ tiigũdaqui.

4

Jesús Samaria dita macõmena wedeserigũe

¹⁻² Paũ basocá Jesuré nũnũwã. Juan wãmeõtiri basocũ nemorõ ùsã Jesús buerápe basocáre wãmeõtiwũ. Jesús basiro cũãrẽ wãmeõtiriwi. Paũ basocá Jesuré nũnũré quetire, teero biiri cũã wãmeõtire quetire fariseo basoca tũoyíra. Jesús “cũã tee quetire tũoáyira” jĩĩrere tũoári siro, ³ ùsã Judeapũ niiãrira Galileapũ wáawũ.

⁴ Toopú wáara, Samaria ditapũ netõwáro niirõ tiiwú. ⁵ Tiiditapũre Sicar wãmecõtiri macãpũ jeawũ. Tiimacã pũto tíato macũ Jacob sica-dita sãiyígũ. Too síro tiidita cũũ macũ Joseré pũtuáyro. ⁶ Tiiditapũ oco waarí cope Jacob tiiri cope niiwũ. Jesús yoaro wáa, páasutigũ, tiicope wesapũ jeanuãwĩ. Coeritó niiwũ.

7-8 Cũũ toopú duitabe, ũsã yaaré sãĩrã wáara, macãpũ piyawawũ. Ũsã toopú wáaari siro, sãcõ numiõ Samaria dita macõ tiicopepũ oco waagó jearigo niiwõ. Jesús coore jĩiyigu:

—Yũũre oco tĩãña, jĩiyigu.

9 Judíoa Samaria dita macãrãmena cãmerĩ ñadugariya. Teero tiigó, coope cãũrẽ jĩiyigo:

—¿Deero tiigú mũũ judíoyũ niipacu, yũũ Samaria dita macõrẽ oco sãĩ? jĩiyigo.

10 Jesús yũũyigu:

—Mũũ Cõãmacũ basocáre ticorére masĩria. Yũũcãrẽ masĩricu. Mũũ masĩgõjã, yũũre sãĩbóajĩyu. Mũũ sãĩrĩ, yũũpe oco catiri tiiré petire ticoboajĩyu, jĩiyigu.

11 Coope yũũyigo:

—Mũũ ocoré waanériru cũoríã. Aticopé ũcũãri cope niĩã. ¿Noopú mũũ oco catiri tiirére buabógari?

12 Marĩ ñecũ Jacob aticopé maquẽrẽ sĩniyígu. Cũũ põna, cũũyara ecarácã sĩniyíra. Cũũ marĩrẽ aticopere cũũyigu. ¿Mũũpeja cũũ nemorõ niĩ? jĩiyigo.

13 Cũũpe jĩiyigu:

—Niipetira aticopé maquẽ ocoré sĩnirã sĩnidugáadacua sũcã. 14 Yũũ ticorépere sĩnigãno sĩnidugánemoriqũ. Cũũpũre cũũya yeeripũnapũ oco õmayucoro tiiróbiro niĩadacu. Teeména catirucujãgãdaqui, jĩiyigu.

15 —Too docare yũũre teeocore ticoya. Mũũ yũũre ticori, yũũ oco sĩnidugánemoricu. Teero biiri aticoperepũre oco waadugágo ñnanucũnemicu sãa, jĩiyigo coopeja.

16 —Too docare mũũ manũrẽ sũogó wáaya, jĩiyigu.

17 —Yũũ manũ manigõ niĩã, jĩiyigo coopeja.

Cũũpe jĩyigu sáa:

—Mũũ “manũ maniã” jĩgõ, diamacũrã jĩã.
 18 Mũũ sicamoquẽnerã ãmũãmena manucutirigo niimiwã. Mecãtígã mũũmena niigũcã mũũ manũ díamacũ niirii. Mũũ wedesere diamacũrã niiã, jĩyigu.

19 Coope cũũrẽ yũũyigo sáa:

—Yũũ tugueñarĩ, mũũ sĩcũ profeta niicu. 20 Ũsã ñecũsũmũã Samaria dita macãrã iigũ ãtãgũpũ Cõãmacũrẽ padeoyĩra. Mũã judíoape “Jerusalẽnpũ Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩã, jĩyigo.

21 Jesús coore jĩyigu:

—Yũũ wederere tuoyá: Iigũ ãtãgũpũ wáaripacara, Jerusalẽnpũ wáaripacara, mũã Cõãmacũrẽ padeorító jeadaro tiia. 22 Mũã Samaria dita macãrã mũã padeorere ãñurõ tuomasĩricu. Ũsãpeja ãsã padeorere masĩã. Biiro biia: Cõãmacũ judíoayũmena basocãre netõnégũdaqui. 23 Basocã Cõãmacũrẽ diamacũrã padeorã cũãye yeeripũnarĩpũ padeorító jeadaro tiia; jeatoaa mée. Cõãmacũ cũũrẽ padeorãre teerora padeorĩ booquí. 24 Cõãmacũ bauhégu niiĩ. Cũũrẽ padeorã yeeripũnarĩpũ diamacũrã padeoró booa, jĩyigu.

25 Coopeja jĩyigo:

—Yũũ masĩã: Mesías, ãpẽrã “Cristo” jĩgũ, atigũdaqui. Cũũ atigu, marĩrẽ niipetirere wedegũdaqui, jĩyigo.

26 —Yũũ mũũmena wedesegu cũũrã niiã, jĩyigu cũũpeja.

27 Cũã teero jĩĩ wedeseritabe, ãsã jeawũ. Ũsã Jesús numiõmena wedeseri ãñarã, ãñamanijõãwũ.

Sĩcũnopera cũũrẽ “¿ĩneenórẽ boogó tiiarĩ?” o “¿ĩneenó maquẽrẽ wedesera tiiarĩ?” jĩĩ sãĩñáriwũ.

²⁸ Coope coo oco waarĩrũre toopúra duudapójã, macãpũ wájõãwõ. Toopũre jeago, basocãre wedeyigo:

²⁹ —Jõõpũ sĩcũ ãmũ niiãwĩ. Cũũ yũũ tiirĩguere wedepetijããwĩ. Múãcã ñnarã atiya. Múã wãcũrĩ, ¿cũũ Cristo Cõãmacũ beserigũra niigari? jĩĩyigo.

³⁰ Coo teeré wederi tũorã, cũã Jesús patopũ ñnarã jeawa. ³¹ Cũã jearitabe, ãsã Jesuré yaadutimiwũ.

³² Cũũ ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Yũũ yaaré cuoa. Múã masĩricu, jĩĩwĩ.

³³ Teero tiirã, ãsã cũũ buerã cãmerĩ sãĩñãwã:

—¿Apetó tiirã, ãpẽrã cũũrẽ yaaré nécati, ecatóaayirite? jĩĩwũ.

³⁴ Jesús ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Yũũre ticodiocorigũ booróbiro tiirĩ, teero biiri cũũ dutirẽre tiipetĩri, yũũre yaaré tiiróbiro niiã.

³⁵ Múã biiro jĩĩ wãcũã: “Bapari muĩpũrã dũsaa oterigue dũcacutiadaro”. Teero jĩĩrõno tiirã, jõõpe ñnacoya. Jõõ atirã oterigue butiré tiiróbiro niĩya padeoãdara.

³⁶ Oterigue dũcare seenéõcũgũ cũũ paderé wapa wapatĩnogũdũ niĩ. Catiré petihérere bũarã cũũye dũca seenéõcũre tiiróbiro niĩya. Cũã padeorĩ ñnarã, oterigũ seenéõcũrigũmena useniãdacua. ³⁷ Ate diamacũ jĩĩré niiã: “Sĩcũ otequi; ãpĩ seenéõcũqui”. ³⁸ Yũũ múãrẽ seenéõcũrã tiiróbiro ticocoa ãpẽrã oteriropũre. ãpẽrã oterira tiiróbiro yéẽ maquẽrẽ buesũgueyira; múãpe seenéõcũrã tiiróbiro basocã yũũre padeorĩ ñnaãdacu, jĩĩwĩ.

³⁹ Samaria dita macõ cooya macã macãrãrẽ “jõõ niĩarigũ niipetire yũũ tiirĩguere wedepetijããwĩ” jĩĩ

wedeyigo. Teeré tuorá, pau cūūrē padeoríra ni-
iwā. ⁴⁰ Teero tiirá, Jesús putopu jea, cūūrē cúā
putopu putuáduwiwa. Ūsā cúā putopure puabúreco
putuácūmuwū. ⁴¹ Āpērā pau Jesús wederere tuorá,
padeoríra niwā. ⁴² Tiimacā macārā coore jīwā:

—Ūsā m̄u wedeariguemena dícu cūūrē pade-
oríra. Ūsā basiro cūūrē tuoáwū. Teero tiirá,
cūūrē padeóa. Mecūtígā ūsā ate diamacú maquērē
masiā: Cūūrā atibúreco macārārē netōnégū niī, jī
wedesewa.

Jesús sīcū dutigú macārē netōnérigue

⁴³ Puabúreco Samaria dita macārāmena niīāri
siro, ūsā Jesuména Galilea ditapu wáawu. ⁴⁴ Too
sugueropu Jesús ūsārē biiro jīwī: “Profetare cūūya
dita macārā padeorícua”, jīwī. ⁴⁵ Galilea dita
macārācā Jerusalénpu Pascua ñnarā jearira ni-
iwā. Toopú niipetire Jesús cūū tutuaremena
tiiēñoriguere ñnawā. Teero tiirá, Jesús Galileapu
jeari, cūūrē añurō bocawa.

⁴⁶ Jesús Canápu coewí. Caná Galilea ditapu
niīā. Tiimacāpu cūū too sugueropu ocoré vino
wáari tiwí. Teeburecorire sīcū dutigú Capernaum
macū niwī. Cūū Galilea dita ōpū doca macū ni-
iwī. Cūū macū diarecutigū tiyígu. ⁴⁷ Cūū “Jesús
Judeapu niīarigu Galileapu jeaayigu” jīrere tuogú,
Jesús putopu jea, jīwī:

—Yūu macārē diaré netōnébosagu búaatiya. Cūū
diaró putogāpu niīāwī, jīwī.

⁴⁸ Jesupé cūūrē jīwī:

—Múājā yūu tutuaremena tiiēñorere ñnahērā,
padeoríra, jīwī.

⁴⁹ Cūūpe jīwī:

—Ōpũ, jãmu, búawaco, yuu macũ diaadari sũguero, jĩwĩ.

⁵⁰ Jesupé cãũrẽ jĩwĩ:

—Mũya wiipũ pũtuawagua. Mũ macũ catiqui, jĩwĩ.

Jesús teero jĩrere padeogũ, cũya wiipũ pũtuawawi. ⁵¹ Búawa, cũya wiipũ jeagudu tiirí, cãũrẽ padecotera maapũ bocayira.

—Mũ macũ catiawĩ, jĩ wedeyira.

⁵² —¿Deero biiri cũ ãñunucããrĩ? jĩ sãñáyigu cũũpe.

—Ñamica coeritó siro wioré tatijõãwũ, jĩyira cúãpeja.

⁵³ “Jesús yũre tii horara ‘mũ macũ catiqui’ jĩãwĩ”, jĩ wãcũgũ, Jesuré padeoyígu. Teero tiirã, niipetira cũya wii macãrãcã Jesuré padeoyíra.

⁵⁴ Teeména Jesús Judeapũ niiãrigũ Galileapũ jeari siro, pũarĩ cũ tutuaremena tiẽñore wáaro tiiwũ sáa.

5

Jesús wáamasĩhẽgũrẽ wáari tiirígue

¹ Too síro Jesús Jerusalénũ judíoa bosebũreco ñagũ cãmerpũtuawawi sũcã. ² Jerusalénũ sããwaro sicasope Oveja wãmecutiri sope niiwũ. Tiisopepũto cusaáda jĩrã quẽnorítaro niiwũ. Tiitaro hebreoayemena Betesda wãmecutiwũ. Tiitaro wesapũre sicamoquẽne tatiari biayá maniré tatiari niiwũ. ³⁻⁴ Teetataripũre paũ basocá yepapũ cõãwã. Cũã diarecutira, ñahẽrã, opayuriri wáara, bũurẽ ñicãrĩ cũorã niiwã. Tiitaropũre wãcũña manirõ sĩquẽtaberi ángele diijeáyigu.

Diijeá, ocoré cãmeñarĩ tiiyíꞡ. Cũũ teero tiíari siro, tiitaropꞡ ñaañuãꞡꞡꞡꞡ netõnénoyigꞡ. ⁵ Toopúre sícũ diarecutigꞡ niíwĩ. Treinta y ocho cãmarĩ wáayiro, cũũ diaré buarĩ siro. ⁶ Jesús tiitaro putopꞡ netõwáꞡꞡ cũũrẽ ññawĩ. Cũũ toopá yoari cõãrére masĩwĩ. Teero tiigá, cũũrẽ sãññáwĩ:

—¿Mꞡꞡ netõnéri boogári? jĩwĩ.

⁷ Cũũpe yꞡꞡwi:

—Yꞡꞡre tiíarugꞡno manĩ. Oco cãmeñarĩcõrõ yꞡꞡ tiitaropꞡ ñaañuãꞡꞡꞡ tiiri, ãpĩ yꞡꞡ ꞡꞡꞡꞡ ñaañuãꞡꞡꞡꞡꞡꞡ, jĩwĩ.

⁸ Jesupé jĩwĩ:

—Wũmꞡꞡcãña. Mꞡꞡ cõãrõrẽ néeapa, wáagꞡ, jĩwĩ.

⁹ Máata netõnénoãrigꞡꞡꞡ putuáwi. Cũũ cõãrõrẽ néeapa, wáꞡꞡcãwĩ. Cũũrẽ netõnéri bureco sábado niíwũ. ¹⁰ Teero tiirá, judíoare dutirápeja netõnénoãrigꞡꞡꞡ jĩyira:

—¿Deero tiigá mꞡꞡ mecũã marĩrẽ yeerisãdutiri bureco niipacari, mꞡꞡ cõãrõrẽ apawai? Marĩrẽ teero tiidutíria, jĩyira.

¹¹ Cũũpe yꞡꞡyigꞡ:

—Yꞡꞡre netõnéãrigꞡ “mꞡꞡ cõãrõrẽ néeapa, wáagꞡ” jĩñawĩ, jĩyigꞡ.

¹² Cũũpeja sãññáyira sũcã:

—¿Noã niíarĩ mꞡꞡrẽ “mꞡꞡ cõãrõrẽ néeapa, wáagꞡ” jĩñarigꞡ? jĩyira.

¹³ Cũũpe masĩriyigꞡ. Jesús paꞡ basocá watoapꞡ netõwáwi. ¹⁴ Too síro Jesús Cõãmacũwiipꞡꞡ cũũrẽ buajeágꞡ, jĩwĩ:

—Ññurõ tiiwá. Mññ netõnénoãrigupñ niiã. Nemorõ ñañarõ netõrĩ jĩĩgũ, ñañaré tiinemógũ mee tiiwá, jĩĩwĩ.

15 Cũũpe judíoare dutiráre wedegñ wáarigñ niiwĩ.

—Yññre netõnéãrigñ Jesús niiãwĩ, jĩĩyigñ.

16 Jesús sábado niirĩ teero tiiré wapa judíoare dutirápeja cũũrẽ ññatutinucãrira niiwã.

17 Jesupéja cúãrẽ jĩĩwĩ:

—Yññ Pacñ paderucujãqui; yññcã paderucujã, jĩĩwĩ.

18 Cũũ teero jĩĩrĩ tñorá, nemorõrã cũũrẽ sñãdugáyira. Cũã tũgueñarĩ, cũũ judíoa yeerisãri bñreco tiidutíre peotígn tiirígn niiwĩ. Teero biiri cũũ Cõãmacũrẽ “yññ Pacñ niĩ” jĩĩrémena nemorõ cúayira. Teero jĩĩgũ, “yññ Cõãmacũmena sñcãrĩbñro niiã” jĩĩdugagñ tiiwĩ.

Jesús cũũye maquẽrẽ wederigñe

19 Teero tiigá, Jesús cúãrẽ yññwĩ:

—Yññ ateréja diamacũrã jĩĩã: Yññ Cõãmacũ macũ yññ basiro yññ booró tiiría. Yññ Pacñ tiirére ñña, tee dícnre tiia. Biiro niiã: Niipetire yññ Pacñ tiirénorẽ yññcã tiia. 20 Yññ Pacñ yññre maĩgũ, niipetire cũũ tiirénorẽ yññre ññoĩ. Yññre ññorígn nemorõ too síro yññre ññogádaqui. Tee cũũ ññoãdarere yññ tiĩñorĩ, mũã ññamanijõããdacu. 21 Yññ Pacñ basocá diarirare masõ, catiré ticorobirora yññcã cũũ macũ niijĩgũ, catirére yññ ticodugara dícnre ticoa. 22 Basocáre wapa tiíadari bñreco jeari, yññ Pacñ wapa tiiríqui. Yññre basocá tiirére besedutitoawi, 23 niipetira yññre padeoáro jĩĩgũ. Cũũrẽ padeoróbñroa yññre

padeoáro. Yũre padeohégũno yũ Pacũcãrẽ padeoríqui. Cũũrã yũre ticodiocowí.

²⁴ Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Yũ jĩrere tuogáno, teero biiri yũre ticodiocorigure padeogáno catiré petihére cũoquí. Cũũ ñañarõ tiinóríqui. Cũũ pecamepũ wáaboarigu catiré petihére cũotóai.

²⁵ Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Basocá diarira tiiróbiro niirã yũ Cõãmacũ macũ wedeserere tũoádacua. Cũã tũorítõno jeaadarõ tiia; jeatoaa mée. Yũ wedeserere yũráno catirucudacua.

²⁶ Yũ Pacũra basocáre catiré petihére ticomasĩ. Cũũrã basocáre catiré petihére ticomasĩrere yũre ticoi. ²⁷ Basocáre wapa tiádari bũreco jeari, yũ basocáre wapa tiigúdacu. Yũ niipetira sõwũ niirĩ, yũ Pacũ yũre teero tiidutíwi. ²⁸ Múã teeré tũorá, tũomanírĩjãña. Niipetira masãcoperipũ niirã yũ wedeseri tũoádacua. Cũã tũorító jeaadarõ tiia. ²⁹ Yũ wedeseri tũorá, masãcoperipũ niimiãrira witiatiadacua. Ñañarõ tiirécũtirira masã, catirucudacua. Ñañaré tiirĩrapeja masã, ñañarõ tiinóãdacua.

Jesús Cõãmacũ macũ niĩ

³⁰ Yũ basocá tiirere ññagũ, “ñañaniã” o “ãñuniã” jĩmasĩã yũ Pacũ dutirobirora. Yũ basiro apeyenó tiiría. Yũ booró tiidugária; yũ Pacũ yũre ticodiocorigũ booróbiro tiia. Tee tiiró, yũ jĩrẽ diamacũ niĩã. ³¹ Yũ basiro yũ niirecũtirere wederi, “mũ wederé wapamanĩã” jĩbocu múã. ³² Æpĩ niĩ yũ niirecũtirere wedegú. Cũũrã yũ Pacũ niĩ. Yũ masĩã: Yũ niirecũtirere wedegũ, diamacúrã wedei. ³³ Múã Juan wãmeõtiri

basocapure sãññá dutira ticocorira niuwã. Cũñcã yuu niirecatirere diamacú wedegú niirigu niuwĩ. ³⁴ Basocá yuu niirecatirere wedeserere ãmaãgũ mee tiia. Múãrẽ netõãrõ jĩgũ, Juan wederiguere múãrẽ wãcũrĩ tiia. ³⁵ Juan sãwócoriga tiiróbiro niuwĩ. Sãwócoriga añurõ jũboeropu basocá neãcua. Múãcã jeawu, cũu wederi tuorá. Tuo, yoari mee useniwã. ³⁶ Yuu tiiré Juan wederigue nemorõ yuu niirecatirere ãñoã. Yuu tiiré yuu Pacu tiidutirera niã. Teero tiirémema “yuu Pacu diamacárã yuure ticodiocowĩ” jĩrere ãñoã. ³⁷ Yuu Pacu yuure ticodiocorigucã yuu niirecatirere wedei. Múã cũu wederere tuoría; cũu baurécãrẽ ãñaria. ³⁸ Cũu ticodiocorigure padeoría. Teero tiiró, cũu wederé múãrẽ sããria. ³⁹ Múã Cõãmacũye queti jóaripũrẽ quioníremena buea, “toopú catiré petihére buaádacu” jĩ wãcũrã. Múã tiipũ maquẽrẽ buera, yé maquẽrẽna buemiã. ⁴⁰ Teero wãcũpacara, yuupere padeonunúsedugaria. Yuure padeonunúsera dícu catiré petihére cuoádacua.

⁴¹ Basocá yuure añurõ wedeserere ãmaãgũ mee tiia. ⁴² Yuu múãrẽ ãñamasã. Múã Cõãmacũrẽ maĩría. ⁴³ Yuu Pacu wãmemena yuu atipacari, múã yuure añurõ bocaria. ãpĩ cũu basiro cũu wãmemena atigúpere múã añurõ bocabocu. ⁴⁴ Múã basirora múã tiirere “ãñuã” jĩrĩ booa. Cõãmacũ sícũ niigú múãrẽ “ãñuã” jĩrẽpere ãmaãria. Teero tiirá, ¿deero tii múã yuure padeobóatau? ⁴⁵ Múã yuure “Cõãmacũpurre marĩrẽ wedesãgũdaqui” jĩ wãcũrijãña. “Moisés jóariguere tiirá, Cõãmacũmena añurõ niãdacu”, jĩ wãcũmiã múã. Moiséra múãrẽ wedesãqui. ⁴⁶ Moisés yé maquẽrẽ jóarigu ni-

iwĩ. Teero tiirá, cūũ jóariguere padeorá yuucãrẽ padeobócu. ⁴⁷ Cūũ jóariguere padeohérapeja ¿deero tii múã yuu wederere padeobóatau? Padeorídojáã, jĩwĩ.

6

*Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecarígue
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Too síro Jesuména Galileataro apeniñapú tĩãwawu. Tiitaro wãmecutia Tiberias. ² Basocá cūũ tiiẽñoremena diarecutirare netõnerĩ ññajĩrã, pau cūũrẽ nũũwã. ³ Ũsã apeniñapú tĩãjeara, ãtãgũpú mũãwa, duiwu. ⁴ Teebũrecorire Pascua judíoa bosebũreco wáaadaro péerogã dusawú. ⁵ Jesús pau basocá cūũrẽ nũũrĩ ññagũ, Felipere jĩwĩ:

—¿Noopú marĩ yaaré sãĩrã wáaadari cúã paure ecaá dara? jĩwĩ.

⁶ Felipere ¿deero yuugũdari? jĩgũ, teero sãĩñáwĩ. Jesupé cūũ tiiádarere masĩtoarigu niwĩ. ⁷ Felipe cūũrẽ yuũwĩ:

—Ocho muĩpũrã pade wapatáremena marĩ pã sãĩ, puatáco, batorĩ, jeatuaricu, jĩwĩ.

⁸ Ũsã menamacũ Andrés (Simón Pedro baipéja) Jesuré jĩwĩ:

⁹ —Ñorẽ sĩcũ wĩmagũ niĩ. Cūũ sicamoquẽñepa pã cebadamena tiiárigue cuoi. Teero biiri wai puarã cuoi. Ate yaaré ãniã paure jeatuaricu, jĩwĩ.

¹⁰ Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Basocáre duidutiya, jĩwĩ.

Toopáre tãa pee niwũ. Teero tiirá, niipetira duiwa. Cinco mil ãmũã niwũ. ¹¹ Too síro Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ ãsenire ticowĩ. Too síro duirãre

batodutiwi. Waimenacārē teerora tiiwí. ʘsā cúa yaadugarocōrō batowɥ. ¹² Cúa yaa, yapiari siro, Jesús ʘsārē jīwī:

—Cúa yaaduarere cōrī jīrā, teeré seesaña, jīwī.

¹³ Sicamoquēñepa pā niimiārigue ʘsā yaaduaariguere seesārī, doce piseri dadodupówɥ.

¹⁴ Basocá Jesús cūu tutuaremena tee tiieñorī ñnarā, jīwā:

—“Profeta atigɥɥ niiāyigɥ” cúa jīrigu añirā niī. Diamacúra niyu, jīwā.

¹⁵ Cúa cūrē bayiró tutuaremena néewa, ɔpū sōnecodugamiwā. Cūupeja cúa teero tiidugarere ñnagū, sīcūrā ʘtāgūpá muñjōāwī.

*Jesús oco sotoáɥ wáarigue
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

¹⁶ Too síro náicūmuatiri, ʘsā opataropɥ búawawɥ.

¹⁷ Náicūmuāri siro, Jesús bauríwi. Teero tiirá, Capernaupɥ wáara, dooríwɥɥ muāsā, tiitarore tīawanucāwū. ¹⁸ ʘsā tīawari, wīno bayiró páapuatiwɥ. Teero wáari, ocoturí paca atiwɥ. ¹⁹ ʘsā yoaro sicamoquēñe kilómetros wáaari siro, Jesús ʘsā putopɥ atigɥ, oco sotoáɥ atijōāatiwi. Cūrē ñnarā, bayiró cuiwɥ. ²⁰ Cūu ʘsārē jīwī:

—Yɥɥ niīā. Cuirijaña, jīwī.

²¹ Teero tiirá, ɥseniremena cūrē boca, muāsādutiwɥ. Máata ʘsā wáaropɥ jeasirotiwɥ.

Opataro wesapɥ cōdōrā Jesuré āmaārigue

²² Apebárecope basocá apeniñapá putuáarira ñnaco, jīyira: “Sicawúra niimiāwū; Jesús cūu buerámena tiiwuré muāsāriawī; cūu buerá dícu tīawaawā”, jīyira. ²³ Cúa teero jīcōātori, apeyepáwɥ

jeayiro. Teepaw_u ũsã yaaarirop_u jeayiro. (Ŭsã toop_u yaaw_u, Jesús cũũ Pac_ure usenire ticoari siro.) Tee Tiberias wãmecutiri macã maquẽpaw_u niwũ. ²⁴ Jesús, teero biiri ũsã cũũ buerá manirĩ ñnarã, basocá teepaw_u m_uãsã, Capernaump_u Jesuré ãmaãrã atirira niwã.

Jesús yaaré catiré petihére ticogú

²⁵ Cũã atiniñapá tãjeara, Jesuré buajeára, cũũrẽ sãññáwã:

—Basocáre buegú, ¿deero biiri m_u tãjearĩ ãnopúre? jĩwã.

²⁶ Jesupé y_uwi:

—Y_u m_uãrẽ ateréja diamacúrã jĩã: M_uã pã yaa, yapiarigue wapa y_ure ãmaãã. Y_u tutuaremena tiẽñoriguepere m_uã t_uomasĩria. Teeré t_uomasĩrãpeja, teewapa y_ure ãmaãboajĩyu.

²⁷ Yaarére bayiró boorjārō booa; yaaré petijōacu. Teero tiiróno tiirá, yaaré catiré petihére ticorépere ãmaãrō booa. Cõãmacũ y_u Pac_u y_ure cũũ ticodiocorig_u niirére m_uãrẽ ãñotóaaawĩ. Teero tiigú, y_u niipetira sōwũ tee yaaré catiré petihére m_uãrẽ ticoguda, jĩwĩ.

²⁸ Teero tiirá, cũãpe sãññáwã:

—¿Deero tiádari ũsã, Cõãmacũ tiidutíre ãñurō tiádara? jĩwã.

²⁹ Cũũpeja y_uwi:

—Cõãmacũ m_uãrẽ tiidutíre biiro niã: Y_ure cũũ ticodiocorig_ure padeodutí, jĩwĩ.

³⁰ Teero tiirá, cũãpeja sãññáwã sũcã:

—¿Ñeenómena ãñogúdari, ũsã m_urẽ padeorí? ¿Deero bauré tiigúdari? ³¹ Marĩ ñecūsũm_uã y_u manirõp_u maná wãmecutirere yaayira.

Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cũũ cũãrẽ yaarigue ãmũãse maquẽrẽ ticoyigu”,* jĩ jóanoã, jĩwã.

³² Teero tiigú, Jesupé jĩwĩ:

—Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Ëmũãse maquẽ yaariguere Moisés mee ticoyigu; yũũ Pacupe basocáre yaaré ãmũãse maquẽ petire ticoi. ³³ Cũũ ticoré ãmũãsepũ diiátire niiã. Basocáre catiré petihére ticoa, jĩwĩ.

³⁴ —Õpũ, tee yaarére ãsãrẽ ticorucujãña, jĩwã.

³⁵ Jesús jĩwĩ:

—Yũũrá niiã yaaré catiré petihére ticogú. Yũũre padeonũnũserano jũabóara tiiróbiro niinemoricua; oco sñidugára tiiróbiro niinemoricua. ³⁶ Múãrẽ ateré jĩtoawũ: Múã yũũre ñnapacara, padeoría. ³⁷ Niipetira yũũ Pacu yũũre ticorá yũũre padeonũnũseadacua. Yũũre padeoráre ñeerijã tiirícu. ³⁸ Yũũ ãmũãsepũ niirigu yũũ booré tiigú mee atiwũ; yũũre ticodiocorigũ boorépere tiigú atiwũ. ³⁹ Yũũ Pacu biiro booi: Yũũre ticorirare tiidióri boorí; cũãrẽ pecamepũ wáari boorí. Atibúreco petirí, yũũ cũãrẽ masõrĩ booi. ⁴⁰ Yũũ Pacu biiro booi: Niipetira yũũre ññarã, yũũre padeorá catiré petihére cõorí booi. Yũũ atibúreco petirí, cũãrẽ masõgũdacu, jĩwĩ Jesús.

⁴¹ Judíoare dutirápeja Jesuré wedepatinũcãwã. “Yũũrá niiã yaaré ãmũãsepũ diiátirigu” jĩĩrĩ tũorá, ññarõ wedesenũcãwã.

⁴² —¿Áni teero wedesegũ Jesús José macũ mee niĩ? Cũũ pacu, cũũ pacore marĩ masĩã. ¿Deero tiigú cũũ “ãmũãsepũ niirigu diiátiwũ” jĩĩ? jĩwã.

* **6:31** Salmo 78.24.

⁴³ Jesús cǎãrẽ jĩwĩ:

—Wedepatirijãña. ⁴⁴ Sĩcũno cǎũ booró yũre padeonũnũsemasĩriqui; yũ Pacũ yũre ticodiocorigũ yũre ticoráno dícu padeonũnũsecua. Atibúreco petirí, yũ cǎãrẽ masõgũdacu. ⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũrũ ate jóanoã: “Cõãmacũ niipetirare bue, tũomasĩrĩ tiigúdaqui”,† jĩ jóanoã. Teero tiirá, niipetira yũ Pacũ wederere tũo, tũomasĩrã, yũre padeonũnũseya.

⁴⁶ 'Sĩcũno yũ Pacũre ññarii. Yũ Cõãmacũmena niirigũ niĩ. Teero tiigú, yũ dícu cǎũrẽ ññawũ.

⁴⁷ Yũ aterėja diamacũrã jĩã: Yũre padeoráno catirucudacua. ⁴⁸ Yũrã niĩ yaaré catiré petihére ticogú. ⁴⁹ Múã ñecũsũmũã yucũ manirõrũ maná wãmecũtirere yaayira. Teeré yaapacara, diajõãyira. ⁵⁰ Yũpe yaaré ãmũãsepũ diiátirepere wedesea. Teeré yaaráno diaricua. ⁵¹ Tee yaaré catiré petihére ticoré ãmũãsepũ diiátirigue yũrã niĩ. Teeré yaaráno catirucujãadacua. Yũ yaaré ticoré yáa õpũũ niĩ. Yáa õpũũrẽ atibúrecom niirã catirucuaru jĩgũ, ticogũda, jĩwĩ.

⁵² Judíoare dutirápeja cãmerĩ wedesewa:

—¿Deero tii marĩrẽ ãni cǎũya õpũũrẽ yaadutibogari? jĩwã.

⁵³ Teero tiigú, Jesupéja cǎãrẽ jĩwĩ:

—Yũ aterėja diamacũrã jĩã: Múã yũ niipetira sõwũya õpũũrẽ yaaripacara, yée díre sñiripacara, catiré petihére cũorícu. ⁵⁴ Yáa õpũũrẽ yaagúnope, yée díre sñigúnope catiré petihére cũoquí. Atibúreco petirí, cǎũrẽ masõgũdacu. ⁵⁵ Yáa õpũũ

† 6:45 Isaías 54.13.

yaaré peti niiã; yée díi s̄niré peti niiã. ⁵⁶ Yáa õpũũrẽ yaaráno, yée díire s̄nirãno yũũmena niĩya; yũũcã cúãmena niiã. ⁵⁷ Yũũ Pacũ yũũre ticodiocorigũ catii. Cũũ catirémēna yũũ catia. Teero tiiróbiro yáa õpũũ yaaráno yũũ catirémēna catiadacua. ⁵⁸ Yũũrá yaaré ãmũãsepũ diiátiriguere wedesea. Maná múã ñecūsũmũã yaarigue tiiróbiro niiria. Cũũ teeré yaapacara, diajõãyira. Yáa õpũũrẽ yaaránopeja catirucujãadacua, jĩwĩ.

⁵⁹ Jesús cúãrẽ teeré Capernaumpũ judíoa neãrĩ wiipũ buewi.

Paũ basocá Jesuré nũnũdúrigue

⁶⁰ Paũ cũũrẽ nũnũmíãrira cũũ buerére tuorá, cãmerĩ jĩwã:

—Cũũ wederé wisíonetõjõãã. Tuomasĩna maniã, jĩwã.

⁶¹ Jesús cúã wedepatirere masĩgũ, jĩwĩ:

—¿Múã yũũ wederére ñañarõ tũgueñagari?

⁶² ¿Deero wáabogari yũũ niipetira sõwũ too sũgueropũ yũũ niiriropũ mũãwari sũcã? Múã teeré ñnarã, ¿deero tũgueñabogari? ⁶³ Espíritu Santo catirére ticoi. Marĩye õpũũrĩ marĩrẽ catiré ticoria. Yũũ yaaré, s̄niré maquẽrẽ wedegu, popeapũ yeeripũna maquẽrẽ wedegu tiia. Yũũ wederére padeorãno catirucujãadacua. ⁶⁴ ãpẽrã múã menamacãrã yũũ wedepacari, yũũre padeoríya ména, jĩwĩ.

Jesús cũũrẽ padeohérare sicutopũra masĩtoarigu niwĩ. Teero biiri too síropũ cũũrẽ ñnatutirapũre wedesãgũducãrẽ masĩtoarigu niwĩ.

⁶⁵ Cũũ jĩñemowĩ:

—Teero tiigú, meepu múãrẽ wedemiãwũ: “Sĩcũno cãũ booró yũre padeonũnũsemasĩriqui; yũ Pacu yũre ticoráno dícu padeonũnũsecua”, jĩãwũ, jĩwĩ.

66 Tiibarecomena paũ cũũrẽ nunũmĩãrira cũũrẽ bapacũtidujãwã. 67 Cũã teero tiirĩ ñãgũ, Jesús ùsã cũũ buerãre sãĩñãwĩ:

—¿Múãcã yũre cõãjõãdũgai? jĩwĩ.

68 Simón Pedropeja cũũrẽ yũwĩ:

—Ûsã Òpũ, ¿noãpére nunũbógari? Mũũ wedesere catiré petihére ticoa. 69 Ûsã mũũrẽ padeotóaa. Ûsã masĩã: Mũũ Cõãmacũ ticodiocorigũ, ñãñaré manigũ niĩã, jĩwĩ.

70 Jesupé ùsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ múã docere besewũ. Yũũ teero tiirĩ siro niipacari, sĩcũ múã menamacũ wãtĩyagũ niĩ, jĩwĩ.

71 Jesús teero jĩgũ, Judas, Simón Iscariote macãrẽ jĩgũ tiiwĩ. Judas ùsã menamacũ niimiwĩ. Teero niipacũ, too síropũre Jesuré wedesãgũdũ niirigũ niiwĩ.

7

Jesús baira cũũrẽ padeorírigue

1 Too síro Jesús Galileapũ ñãcãmesãwĩ. Judeapũre ñãcãmesãdũgariwĩ. Toopũre Judíoa dutirá cũũrẽ ãmaãyira, sããdũgára. 2 Judíoa bosebũreco ùsã wiserígã tii, niĩadari bosebũreco* jeadaro tiiwá. 3 Teero tiirã, Jesús baira cũũrẽ jĩwã:

* **7:2** Pecasãyemena: “la fiesta de las Enramadas” o “la fiesta de las chozas” o “la fiesta de los tabernáculos” wãmecũtia.

—Ānopúre putuárijãña. M̄u buerére t̄onunúsera toopú niirãcã m̄u tutuaremena tiiẽñorere ññaãrõ jĩgũ, Judeap̄u boseb̄urecore ññagũ wáaya. ⁴ Basocá m̄urẽ masiãrõ jĩgũ, yayiõrop̄u tiiẽñorijãrõ booa. M̄u tiirére niipetira ññacorop̄u tiiẽñogũ wáaya, jĩwã.

⁵ Cũ bairap̄ura cũrẽ padeoríwa. ⁶ Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Ȳu toopú wáaadarõ jearia ména. Múãpeja múã booró wáamasiã. ⁷ Atibáreco macãrã ññañaré tiirá múãrẽ ññatutiriya. Ȳu cũã ññañarõ niirecutirere wedea. Teero tiirá, ȳure ññatutiya. ⁸ Múã boseb̄urecore ññarã wáaya. Ȳuja wáaria ména. Ȳu toopú wáarito jearia ména, jĩwĩ Jesús.

⁹ Teero jĩ, Galileap̄ura putuájãwĩ.

Jesús wiserígã tiirí boseb̄urecore ññagũ wáarigue

¹⁰ Cũ baira Jerusalén̄p̄u boseb̄ureco ññarã wáari siro, Jesucã wáawi. Basocá ȳure ññamasĩrijããrõ jĩgũ, noo niigúbiro wáacãmesãwĩ. ¹¹ Tii boseb̄urecop̄u judíoare dutirá Jesuré ãmaãyira. “¿Jõõ niirigute noopú niigari?” jĩyira.

¹² Pāu basocá Jesuyé maquẽrẽ wedeseyira. Āpẽrã “ãñugú niĩ” jĩyira. Āpẽrãpé “niirii; cũũ tiiẽñorem̄ena basocãre tiiditógũ tiiquí” jĩyira.

¹³ Judíoare dutirãre cuira, niipetira t̄ocórop̄u “Jesús biiro biii” jĩ wedeseriwa.

¹⁴ Boseb̄ureco decocutirito,† Jesús Cõãmacũwiip̄u sããwa, basocãre buewi. ¹⁵ Cũ buerére t̄orã, judíoare dutirá t̄omaníjõãwã.

† 7:14 Wiserígã tiirí boseb̄ureco siete b̄urecori niiyiro.

—Ñani bueripacu, ¿deero tiigú nocõrõca masĩi? jĩwã.

¹⁶ Jesús cûãrẽ yuuwi:

—Yuu múãrẽ bueré yuu wãcûré mee niiã; yuu Pacu yuure ticodiocorigu yepe niiã. ¹⁷ Cõãmacũ boorére tiidugágu no yuu buerére “diamacúrã niiã” jĩmasĩqui. “Cõãmacũ dutiróbiro buei o cûũ wãcûrére buei”, jĩ besemasĩqui. ¹⁸ Sícũ cûũ wãcûrémena wedesegu “añurõ wedesei” jĩrĩ t̃odugáqui. Cõãmacũ booró wedesegupe “Cõãmacũ añunetõjõã” jĩrĩ t̃odugáqui. Cũũpeja diamacú wedesegu niiqui; cũũpare ñañaré buarícu. ¹⁹ Moisés Cõãmacũ dutirére múãrẽ ticorigu niuwĩ. Teero ticopacari, múã sícũno tee dutirére tiiría. ¿Deero tiirá múã yuure sããdugái? jĩwĩ.

²⁰ Basocápe cûãrẽ jĩwã:

—Muu wãtĩ cuogú niijgã, mecũgá tiia. ¿Noã muurẽ sããdugái? jĩwã.

²¹ Jesupé cûãrẽ yuuwi:

—Múã yuu diarecutigure netõnerĩ ññawũ. Yeerisãri burecore yuu teero tiirí, ññamanijõãwũ. ²² Moisés múãrẽ cõnerígu yapa macã caseróre widecõãdutirígu niuwĩ.‡ (Cũũ dícuare teeré dutirirígu niuwĩ; múã ñecũsũmuãpu máata teero tiimúãatitorira niuwã.§) Múã cûũ dutiré tiirá, marĩ yeerisãri bureco niipacari, múã põnarẽ widecõãcu. ²³ Múã Moisés dutirére niipetiro tiidugájrã, yeerisãri bureco niipacari, widecõãcu. Múã teero tiirá niipacara, ¿deero tiirá yuu yeerisãri bureco niirĩ, sícũ niipetiri õpũũrẽ netõnerĩ ññarã,

‡ 7:22 Levítico 12.3. § 7:22 Génesis 17.10.

yuumena cúai? ²⁴ Ññurõ wãcũtoarapu, basocá tiirére diamacúrã ññabeseya, jñwĩ.

Jesús cũũ ñmũãsepũ atiriguere wederigue

²⁵ Teero tiirá, sñquẽrã Jerusalén macãrã jñwã:

—Ññirã niĩ cúa sñãdugágu, ¿teerora? ²⁶ jññaña! Ni-ipetira ññacoropũ buegu tiii. Cúa cũũrẽ merẽã jñriya. ¿Apetó tiirá, Judíoare Dutirá Peti “ãni Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ” jñ wãcũgari? ²⁷ Ññi Cõãmacũ beserigu niiriqui. Cũũya macãrẽ marĩ masĩã. Cõãmacũ beserigupe atiri, cũũya macãrẽ masĩña manibójlyu, jñwã.

²⁸⁻²⁹ Teero tiigú, Jesús Cõãmacũwiipũ buegu, bayiró busurómena wedewi:

—Múa yuu masãri macãrẽ masĩpacara, yuu atiro petipũre masĩria. Yũ booró mee atiwũ atibúrecopũre. Sñcũ diamacú niigú yũre ticodiocowi. Múa yũre masĩria. Yũre ticodiocorigucãrẽ masĩria. Yũpe cũũrẽ masĩã. Yũ cũũ pũtopũ niirigu niĩã, jñwĩ.

³⁰ Cũũ teero jñrĩ tuorã, cũũrẽ peresuwiipũ néewadugamiwã. Cũũrẽ ññerĩ bũreco jeariwũ ména. Teero tiirá, sñcũno cũũrẽ ññeriwa. ³¹ Cúa teero tiidugápacari, pau toopũ neãrãpe cũũrẽ padeowã. Cũãpeja cãmerĩ sãññáwã:

—Too docare Cõãmacũ beserigu Cristo atigupeja, ¿ãni tiĩññore nemorõ tiigúdari? Tiiriqui, jñwã.

Jesuré peresuwiipũ néewadugamirigue

³² Basocá wedeserere fariseo basoca tuoyíra. Teero tiirá, paiaré dutirámena wedeseari siro, Cõãmacũwii coterĩ basocare Jesuré ññedutira tico-corira niimiwã. ³³ Jesús jñwĩ:

—Yuu múãmena péero niigũdacu. Too síro yuure ticodiocorigu putoꝝ wáagudacu. ³⁴ Yuure ãmaãnuñusepacara, buarícu. Yuu wáaropure múã wáamasĩricu, jĩwĩ.

³⁵ Judíoare dutirá cãmerĩ sãĩńáwã:

—Ñni “yuure buarícu” jĩgũ, ¿noopú wáagudari? ¿Marĩya wedera apeyé ditapu wáarira putoꝝ wáagudari? ¿Toopúre judíoa niihẽrãrẽ buecãmesãgũdari? ³⁶ Cũũ “yuure ãmaãnuñusepacara, buarícu; yuu wáaropure múã wáamasĩricu” jĩĩrigue ¿deero jĩĩdugaro tiigári? jĩwã.

Oco catiré ticoré maquẽ

³⁷ Tii bosebureco niituri bureco upatí niirí bureco niwã. Jesús tiiburecore wãmunucã, bayiró busurómena jĩwĩ:

—Oco sĩnidugáranu yuu putoꝝ sĩnirã atiya.

³⁸ Yuure padeogúya yeeripũnapu oco õmayucorobiro niiãdacu. Tee oco catiré ticoré niiãdacu Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩĩrõbirora, jĩwĩ.

³⁹ Cũũ oco õmayucorere wedesege, Espíritu Santo tiiádare maquẽrẽ wedesege tiiwĩ. Espíritu Santo Jesuré padeorápure too síropu jeagudu tiirígu niwĩ. Jesús dia masãmuãrirígu niwĩ ména. Teero tiigá, Espíritu Santo ticodiocoya manirígu niwĩ ména.

Basocá merẽã dícu wãcũrigue

⁴⁰ ãpẽrã Jesús wederere tãorã, biiro jĩwã:

—Ñnirã niiqui profeta, basocá cãã “atigudu niiãyígu” cãã jĩĩrigu, jĩwã.

⁴¹ ãpẽrã: —Ñni Cõãmacũ beserígu Cristo niĩ, jĩwã.

Āpērāpé: –Cōāmacū beserigū ¿deero Galilea macū niibogari? ⁴² Cōāmacū beserigū David tiiróbiro Belén macū niigūdaqui. Cūū pārāmí niinunusegūpū niigūdaqui. Cōāmacūye queti jóaripū teero jīā, ¿teerora? jīwā.

⁴³ Basocá Jesuré sīcārībíro wācūriwa sáa. Teero tiirá, batajōāwā. ⁴⁴ Āpērā cūūrē peresuwiipū néewadugamiwā. Teero tiidugápacara, sīcūno cūūrē ñeeriwa.

Judíoare dutirá Jesuré padeoríguere

⁴⁵ Cōāmacūwii coterí basoca cāmeputúawawa pariáre dutirá, fariseo basoca putopū. Jeari, cūūrē jīyira:

—¿Deero tiirá cūūrē néeatiriari? jīyira.

⁴⁶ Cūāpe yūyira:

—Sīcūno cūū tiiróbiro añurere wedeseri tuohéra niīātū, jīyira.

⁴⁷ Fariseo basoca cūūrē jīyira:

—¿Múācārē jīditoari? ⁴⁸ Añurō tuomasīña: Sīcū Judíoare Dutirá Peti menamacū, sīcū fariseo basocū cūūrē padeoríqui. ⁴⁹ Cūūrē tuorá Moisére dutiré cūūriguere masīrijojāya. Cōāmacū cūūrē ñañarō tiigūdaqui, jīyira.

⁵⁰ Nicodemo too sugueropū Jesuré iñagū jearigū cáā menamacū niiwī. Cūūrē biiro wedeyigū:

⁵¹ —Sīcūrē sīādutíadari suguero, cūū wedeserere, cūū tiáriguere besesugero booa. Teero jīā marīrē dutiré, jīmiyigū.

⁵² Cūāpe cūūrē jīyira:

—¿Muecã Galilea macũ niĩĩ? Mue Cõãmacũye queti jóaripũrẽ buepetigũ, ateména pũtuágudacu: Sícã profeta Galileapũ atiriqui, jĩĩyira.

Ñañaré tiigóre wedesãrigue

⁵³ Niipetira basocá Jerusalénpũ bosebureco jeaarira cáãye wiseripũ coepũtuáawawa.

8

¹ Jesupé Ɔtãgũ Olivorpũ wáawi. ² Apebureco bóeri Cõãmacũwiipũ coewí sũcã. Basocá niipetira cũũ pũtopũ neãwã. Cũũ jeanuã, cáãrẽ buewi. ³ Cũũ bueri, Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca cũũ pũtopũ jeawa. Cáã sícõ numiõ ãpĩ coo manũ niihẽgũmena tãmuãrigore néejeawa. Basocá iñacoropũ coore nucõwã. ⁴ Jesuré jĩĩwã:

—Basocáre buegũ, atigó coo manũ niihẽgũmena ñañaré tiigó tãmuãwõ. ⁵ Moisés teero tiigónorẽ Ɔtãperimena déesĩãdutigũ niĩwĩ. ¿Muepe deero jĩĩĩ? jĩĩwã.

⁶ Cáãpeja cũũrẽ teeré sãĩñáwã, ¿deero yuugudari? jĩĩrã. “Cũũ merẽã yuuri, dutirãre wedesããdacu”, jĩĩ wãcũrira niimiwã. Jesupé munibiá, cũũya wãmosũãmena ditapũ jóanucãwĩ. ⁷ Cáã cũũrẽ sãĩñáduheri iñagũ, wũmunucã, cáãrẽ jĩĩwĩ:

—Múã watoapũ niigũ sícãrĩ ñañaré tiihẽguno Ɔtãpe née, coore déesuguearo, jĩĩwĩ.

⁸ Too síro munibiá, jóanemowĩ sũcã. ⁹ Cũũ teero jĩĩrĩ tuorá, wáanucãwã. Bũcũ peti wáasugewi. Cũũ siro ãpĩ bũcũ, cũũ siro ãpĩ, cũũ siro ãpĩ wáa, wáapetijõãwã. Jesús sícãrã pũtuáwi. Numiõ toopúra nucũwõ ména. ¹⁰ Cũũ wũmunucã, coore jĩĩwĩ:

—¿Muerē wedesāmiārira wáapetijōãārĩ? ¿Sĩcũno m̃ñāñaré tiiré wapa déeriarĩ? jĩwĩ.

11 —Sĩcũnope déeriwā, jĩwō coopeja.

—Ỹñcā m̃ñāñarē ñañarō tiiría. Wáagoa. Ñañaré tiinemórijãña, jĩwĩ cãñpeja.*

Jesús sãwócore tiiróbiro niiré

12 Jesús basocáre wedenemowĩ:

—Ỹñrá niĩ atibúreco macārārē sãwócore tiiróbiro. Ỹñre padeoññúseg̃no naĩtĩārõp̃niigũ tiiróbiro niinemoriqui. Sãwócorõp̃niigũpe catiré petihére c̃ogúdaqui, jĩwĩ.

13 Teero tiirá, fariseo basocapeja cãñrē jĩwã:

—M̃ñ basiro dícu m̃ñyere wedea. Āpĩ m̃ñ wederé “teerora niĩ” jĩgũno maniqui. Teero tiiró, m̃ñ wederé wapamaníã, jĩwã.

14 Jesupé cãñrē ỹñwi:

—Ỹñ basiro yéere wedepacari, ỹñ wederé wapacutía. Ỹñ niiriorõp̃ni, teero biiri ỹñ p̃ñuawaadarõp̃ni masiã. Múãjã ỹñ niiriorõp̃ni, ỹñ p̃ñuawaadarõp̃ni masĩridojaã. 15 Múã atibúreco macārã wãcũrémena basocá tiirére ñña, “ñañaniã” jĩã. Ỹñpeja s̃cũrē teeré jĩria. 16 Ỹñ teeré jĩgũ, ỹñ Pac̃u ỹñre ticodiocorig̃mena basocá tiirére ñña, “ñañaniã” jĩgũdacu. Ỹñ s̃cũrã teeré jĩria. Teero tiigũ, ỹñ jĩrē diamacú niĩ.

17 Múãrē dutiré biiro jĩã: “P̃ñarã s̃cãrĩbiro cãñ ññariguere wederi, padeoró booa”, jĩ jóanoã.

18 Ỹñ wedeserecã teerora niĩ: Yé maquērē

* **8:11** Ate versículos ap̃erũ b̃ñc̃p̃ũp̃ni baurĩcu; ap̃erũp̃ni baucú.

yuu wedesea; yuu Pacu yuure ticodiocorigucã yée maquẽrẽ wedesei, jĩwĩ.

19 Teero tiirá, cúã sãĩñáwã:

—Too docare ¿muu pacu noopá niigari? jĩwã.

Cũũpe cúãrẽ yuuiwi:

—Múã yuure masĩria; yuu Pacucãrẽ masĩria. Yuure masĩrãjã, yuu Pacucãrẽ masĩboajĩyu, jĩwĩ.

20 Jesús Cõamacũwiipu buerito, cúãrẽ teero wedesewi. Niyeru sããretibari putopu niwĩ. Cũũrẽ ñeerí bureco jeariwu ména. Teero tiirá, sĩcãno cúũrẽ ñeeríwa.

“Yuui wáadaropure múã wáamasĩricu”

21 Jesús cúãrẽ wedenemowĩ:

—Yuui wáagu tiia. Yuui wári siro, múã yuure ãmaãmiãdacu. Múã ñañaré tiirere acabónoña manirã diaadacu. Yuui wáadaropure múã wáamasĩricu, jĩwĩ.

22 Judíoape cãmerĩ sãĩñáwã:

—Cũũ basiro sã, diaboqui. Teero tiigú, “múã yuui wáadaropure wáamasĩricu” jĩĩ, ¿teerora? jĩwã.

23 Jesús cúãrẽ jĩwĩ sũcã:

—Múã atiyepá macãrã niã; yuure ãmuãse macũ niã. Múã atibúreco macãrã niã; yuure atibúreco macũ mee niã. 24 Teero tiigú, “múã ñañaré tiirere acabónoña manirã diaadacu” jĩãwũ múãrẽ. Yuui basiro yée maquẽrẽ wedeseri, “yuurá niã” jĩrere múã padeoría. Teero tiirá, múã acabónoña manirã diaadacu, jĩwĩ.

25 Teero tiirá, cúãpeja sãĩñáwã:

—¿Noãnó niĩ muu? jĩwã.

Jesupé yuuiwi:

—Buenacãgũpũ mûãrẽ wedetoamiwũ. ²⁶ Yũũ mûã ñañaré tiirére, mûãrẽ yũũ wapa tiíadarere pee wededũgapacu, wederia ména. Yũũre ticodiorigũpũ diamacú wedei. Teero tiigú, cũũ wederi, yũũ tuoárigue dícare mûãrẽ atibáreco macãrãrẽ wedea, jĩwĩ.

²⁷ Cũũ teero wedesegeũ, cũũ Pacũ Cõãmacũrẽna wedesegeũ tiimíwĩ. Cũãpe teeré tũomasĩriwa.

²⁸ Teero tiigú, Jesús cûãrẽ jĩwĩ:

—Mûã yũũ niipetira sõwãrẽ néemũõnũcõripu,† “yũũrá niĩ”‡ jĩrere masĩadacu. “Cũũ booró tiirĩjĩyi; cũũ Pacũ buerigue dícare wedejĩyi”, jĩ masĩadacu.

²⁹ Yũũre ticodiocorigũ yũũmena niĩ. Yũũ cũũ tũsaré dícare tiia. Teero tiigú, yũũ Pacũ yũũre sícũrã cũũrii, jĩwĩ.

³⁰ Jesús teero jĩrĩ tũorá, paũ cũũrẽ padeowá.

Cõãmacũ põnaye queti; ñañaré tiidũmasĩhẽrãye queti

³¹ Jesús judíoa cũũrẽ padeomírirare biiro jĩwĩ:

—Mûã yũũ buerere yũũrucura, yũũre padeonũnúsera peti niĩadacu. ³² Diamacú maquẽrẽ masĩadacu. Teeré masĩrã, ñañaré tiirere tiidũmasĩadacu. Teero tiirá, dutiapienori basoca witiirira tiiróbiro niĩadacu.

³³ Cũã cũũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiigú mũũ “dutiapienori basoca witiirira tiiróbiro niĩadacu” jĩĩ? Ɛsã Abraham pãrãmerã niinũnúsera niĩ. Ɛsã sícãrĩ dutiapienori basoca niiritoawũ.

³⁴ Jesús cûãrẽ jĩwĩ:

† 8:28 Jesús cũũ diaadare maquẽrẽ wedesegeũ tiiyĩgu. ‡ 8:28 Éxodo 3.14.

—Y_{uu} ateréja diamacárá jĩã: Niipetira ñañaré tiiráno dutiapenori basoca tiiróbiro niicua. Dutiapenori basoca witimasĩricua. Teerora ñañaré tiirácã ñañarére tiidúmasĩricua. ³⁵ Sícũ dutiapenori basocũ cũũ õpãya wiipãre niirucuriqui; tiiwíi õpũ macãpe tiiwipãre niirucuqui. ³⁶ Teero tiigá, y_{uu} Cõãmacũ macũ peti nijĩgũ, mũãrẽ dutiapenori basoca tiiróbiro niirãrẽ witiri tiimasĩã. Y_{uu} teero tiirí, witirira peti niĩadacu sáa. ³⁷ Y_{uu} mũã Abraham pãrãmerã niinũusera niirére masĩtoaa. Teero niipacara, y_{uu} wedeserere padeodugáricu. Teero tiirá, y_{uure} sĩãdugácu. ³⁸ Y_{uu} Pacũ y_{uure} ãñoríguere mũãrẽ wedemiã. Mũãpeja mũã pacũ tiidutíre tiiicú, jĩwĩ.

³⁹ Cũãpeja cũũrẽ y_{uwwa}:

—Ësã pacũ Abraham niĩ, jĩwã.

Cũũpe jĩwĩ:

—Mũã Abraham pãrãmerã peti niirã, cũũ tiiróbiro tiibócu. ⁴⁰ Teero tiiróno tiirá, y_{uu} diamacũ maquẽ y_{uu} Pacũ bueriguere wedegú niipacari, sĩãdugáa. Abraham teero tiirírigu niiwĩ. ⁴¹ Mũãpe mũã pacũ tiiróbirora tiia, jĩwĩ cũũpeja.

Cũã cũũrẽ y_{uwwa}:

—Ësãjã pacũ manirã bauáririra niiwũ. Cõãmacũ sícũrã ãsã Pacũ niĩ, jĩwã.

⁴² Jesupéja jĩwĩ:

—Cõãmacũ mũã Pacũ niĩãtã, y_{uure} maĩbócu. Y_{uu} cũũmena niirigũra atiwũ. Y_{uu} booró atiriwũ. Cũũ y_{uure} ticodiocowi. ⁴³ Mũã ¿deero tiirá y_{uu} wederére tũomasĩrii? Yéequẽ tũodugária. ⁴⁴ Mũã pacũ wãtĩãrẽ dutigú niĩ; mũã cũũyara niĩã. Teero tiirá, mũã pacũ booró tiidugáa. Cũũ sicatorũra

basocáre sãǵǵú niirigũ niíwĩ. Péerogã diamacú maquẽrẽ tiirí. Cũũ wedesegũ, diamacú maquẽrẽ sícãrĩ wedeseriqui. Jĩditorepigũ, jĩditosũguerigũ niĩ. Teero jĩditogũ, cũũ niirecutirere ãñoquí. ⁴⁵ Yũũpeja diamacú maquẽrẽ wedea. Teero tiirá, múã yũũre padeoría. ⁴⁶ Múã watoapũre ¿noã yũũ ñañaré tiirere ãñomasĩ? Ëñomasĩria. Yũũ diamacú maquẽrẽ wedepacari, ¿deero tiirá yũũre padeorí? ⁴⁷ Cõãmacũ põna cũũ wederere tũoóya. Múãpe cũũ põna mee niĩã. Teero tiirá, yũũ wederere tũodũgária, jĩwĩ.

Cristo Abraham sũguero niitoarigüe

⁴⁸ Judíoare dutirápeja jĩwã:

—Mũũ Samaritanoãyũ niicu. Diamacúrã niĩã ãsã jĩré: Wãtĩ cũogú niijǵũ, mecũǵú tiia mũũjã, jĩwã.

⁴⁹ Jesupé cããrẽ yũũwi:

—Wãtĩ cũogú niiria. Yũũ tiirémena yũũ Pacũre padeorere ãñoã. Múãpe yũũ tiirere ñña, yũũre ñañarõ buijãã. ⁵⁰ “Basocá yũũre ãñurõ wedesearo” jĩrére ãmaãǵũ mee tiia. Teero niipacari, sícũ niĩ yũũre ãñurõ wedesegũ. Cũũrã basocá tiirere queoró wedegũdu niĩ. ⁵¹ Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Yũũ wedeseri tũo, teeré tiigúno diariqui, jĩwĩ.

⁵² Judíoare dutirápeja jĩwã:

—Ësã jĩãrirobirora teerora niĩã: “Wãtĩ cũogú niijǵũ, mecũǵú tiia”. Abraham diajõãyigũ. Profetacã diajõãyira. Mũũpeja biiro jĩã: “Yũũ wedeseri tũo, teeré tiigúno diariqui”. ⁵³ Mũũ ãsã ñecũ Abraham nemorõ niiria. Cũũ diajõãyigũ. Profetacã diajõãyira. Mũũpeja ¿ñiirũno niĩ teero jĩ wedesegũ? jĩwã.

54 Jesupéja cúãrẽ jĩwĩ:

—Yuu basiro yuu tiirére añurõ wedeseri, wapa-maníã. Yuu Pacu (múã “Cõãmacũ ùsã Pacu” jĩgũrã) yuu tiirére añurõ wedesei. 55 Múã cũũrẽ masĩricu. Yuupeja cũũrẽ masĩã. Yuu “cũũrẽ masĩria” jĩgũ, múã tiiróbiro jĩditorepigũ niibocu. Diamacúrã jĩã: Yuu cũũrẽ masĩã; cũũ wedeseri tuo, teeré tiia. 56 Múã ñecũ Abraham yuu atiadarere “ĩñagũda” jĩ, useniwĩ. Teeré ññagũ, bayiró useniwĩ, jĩwĩ.

57 Cũãpeja jĩwã:

—Muu cincuenta cũmarĩ cõorípacu, ¿Abrahamrẽ ññarĩ? Ññaridojãjĩyu, jĩwã.

58 Jesupé yuwwĩ:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Abraham bauáadari sugueropu, “yuurá niiã”, § jĩwĩ.

59 Cũũ teero jĩrĩ tuorã, cũũrẽ déesĩããda jĩrã, ùtãperire néemiwã. Cũũpeja cúãrẽ dutijã, Cõãmacũwiipu niiãrigũ wáajõãwĩ.

9

Jesús ññahẽgũ bauárigure ññarĩ tiirigue

1 Jesús netõwá, sícũ ùmu capeari ññahẽgũrẽ ññawĩ. Cũũ wĩmagũpura capeari ññahẽgũ bauáyigu. 2 Ùsã Jesuré sãññáwã:

—Ùsãrẽ buegũ, ¿deero tiigũ ãni capeari ññahẽgũ bauáyiri? ¿Noãyé wapa niiĩ? ¿Cũũye wapa, cũũ pacusũmuãye wapa niiĩ? jĩwũ.

3 Jesús ùsãrẽ jĩwĩ:

§ 8:58 Abraham bauáadari sugueropu, Jesús cũũ Pacumena niitoayigu. Too síro Moisés Cõãmacũrẽ cũũ wãmerẽ sãññarĩ, “yuurá niiã” jĩ yuuyigu. Teero tiigũ, Jesús “yuurá niiã” jĩrĩ, basocã cũũrẽ déesĩãdugamiyira.

—Cũũ ñañaré tiiré wapa mee niiã. Teero bi-iri cũũ pacũsũmũãye wapa mee niiã. Cũũmena Cõãmacũ cũũ ãñurõ tiirére ãñodugãgũ, cũũrẽ teero baugú bauári tiirígũ niĩwĩ. ⁴ Yũũre ticodiocorigũ padedutirere mecũtígã marĩrẽ tiiró booa. Too síro ñami tiiróbiro niĩadacu. Ñami jeari, sĩcãno pademasĩriqui. ⁵ Yũũ atibúrecopũ niigã, basocáre sããwócore tiiróbiro niĩã, jĩĩwĩ.

⁶ Jesús teero jĩĩãri siro, yeparũ m̄secóre eocũ, dita ococutíre maané, capearipũ tuusĩã, ⁷ cũũrẽ jĩĩwĩ:

—Siloétaropũ m̄ũye capearire cosegá wáaya, jĩĩwĩ.

(Siloé jĩĩrõ, “ticoconorigũ” jĩĩdugaro tiia.)

Teero tiigú, cũũ toopú wáa, cũũ capearire coserígũ niĩwĩ. Cũũ wiipú pũtuaatigũ, ãñurõ ññarigũ niĩwĩ. ⁸ Cũũya wii pũto macãrã, ãpẽrã cũũ niyeru sãĩduĩri ññarucurira cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Ñani niyeru sãĩduĩrucuarigũra niĩrã? jĩĩyira.

⁹ Sĩquẽrã “cũũrã niĩ” jĩĩyira. ãpẽrãpé “niirii; ãpĩ cũũbiro baugú niĩ” jĩĩyira.

—Yũũrá niĩã, jĩĩyigũ.

¹⁰ —¿Deero tiigú m̄ũ mecũtígãrẽ ãñurõ ññãĩ? jĩĩyira cũũpe.

¹¹ —Jõõ niĩãrigũ Jesús wãmecutigũ dita ococutíremena yũũ capearire tuusĩã, Siloétaropũ yũũre cosedutiati. Teero tiigú, wáa, yũũ coseári siro, ãñurõ ññããwã, jĩĩ yũũyigũ cũũpeja.

¹² —¿Noopú niigari cũũ? jĩĩyira.

—Masĩriga. Noopú niigã niiqui, jĩĩyigũ cũũpeja.

Fariseo basoca ññahẽgũ niimiãrigũre sãĩñárigue

13 Capeari ññahẽgũ niimiãrigũ fariseo basoca p̄top̄ n̄éwanorigũ niiwĩ. 14 Jesús dita ococutíremena cũũrẽ ññarĩ tiirí b̄areco ùsã yeerisãri b̄areco niiwũ. 15 Teero tiirá, fariseo basocapeja cũũrẽ sãññáyira:

—¿Deero tiigú m̄m̄ ãñurõ ññañ? jĩyira.

—Sícũ ȳm̄ capearire dita ococutíremena tuusĩããti. Ȳm̄ coseári siro, ãñurõ ññañwũ, jĩyigũ.

16 Siquẽrã fariseo basoca jĩyira:

—Cũũrẽ teero tiirigũre Cõãmacũ ticocorijyi. Marĩ yeerisãri b̄arecore netõncãgũ tiii, jĩyira.

Ãp̄ẽrãp̄ẽ jĩyira:

—Cũũ ññañarẽ tiigúno niigũjã, ãñurẽre tiiẽñoriboajyi, jĩyira.

Cũã cũũrẽ sícãrĩb̄iro wãcũriyira sãa. Teero tiirá, batajõãyira.

17 Teero tiirá, cũã capeari ññahẽgũ niimiãrigũre sãññáyira sũcã:

—M̄ute ¿deero jĩĩ m̄m̄rẽ ññarĩ tiirigũre? jĩyira.

—Ȳm̄ja “profeta niĩ” jĩã, jĩyigũ.

18 Judíoare dutirá capeari ññahẽgũ niimiãrigũye quetire padeodugáriyira. Teero tiirá, cũũ pacusũm̄ũrẽ s̄ocó, 19 sãññáyira:

—¿Ãni múã macũ niĩ? ¿“Wĩmagũp̄ura capeari ññahẽgũ bauárigũ” múã jĩirigũra niĩ? ¿Deero tiigú cũũ mecútigãrẽ ññañ? jĩyira.

20 Cũũ pacusũm̄ũrẽ ȳm̄yira:

—Ëjũ, ùsã macũrã niĩ. Cũũ capeari ññahẽgũ bauámiwĩ. Tee dícare ùsã masĩã. 21 Cũũ mecútigã ññarẽre masĩriga. Cũũrẽ ññarĩ tiirigũcãrẽ masĩriga. Cũũ basiro ȳm̄masĩ; wĩmagũ mee niĩ. Cũũrẽ sãññãña, jĩyira.

22 Cũu pacusũmũã cuira, teero jĩyira. Judíoare dutirá too sugueropũ ateré jĩyira: “Jõõ niiãrigure ‘Cõãmacũ beserigũ Cristo niiĩ’ jĩgũnorẽ marĩ neãrí wiipũ cõãwioneconoãdacu; marĩmena niinemoriqui”, jĩyira. 23 Teero tiirá, cũũ pacusũmũã “wĩmagũ mee niiĩ; cũũrẽ sãĩñãña” jĩyira.

24 Judíoare dutirápeja capeari ãñahẽgũ niimiãrigure sũocóyira sũcã. Cũũrẽ jĩyira:

—Cõãmacũ tũocóropũre diamacũ wedeseya. Ʋsã masĩã: Jõõ niiãrigũ ñãñaré tiigũ niiĩ, jĩyira.

25 Cũũpe yũuyigu:

—Cũũ ñãñaré tiigũ niigũ niiqui; yũũ masĩriga. Ate dícuire masĩã: Yũũ capeari ãñahẽgũ niipacu, mecũtĩgãrẽ ãñãã sãã, jĩyigu.

26 Cũũpeja cũũrẽ sãĩñãnemoyira:

—¿Deero mũũrẽ tiiárĩ? ¿Ñeenómena mũũrẽ ãñãã tiiárĩ? jĩyira.

27 Cũũpe yũuyigu:

—Mũũrẽ wedetoamiãwũ; yũũre tũoricu. ¿Deero tiirá wedenemorõ booi sũcã? ¿Mũũcã cũũrẽ nũnũdũgãgari? jĩyigu.

28 Cũũpeja cũũrẽ tutiyira:

—Mũũ cũũrẽ nũnũñã. Ʋsãpeja Moisés dutirẽre nũnũãda. 29 Ʋsã masĩã: Cõãmacũ Moisére wedeseyigu. Cũũrẽjã “too macũpũ niiĩ” jĩmasĩriga, jĩyira.

30 Cũũpeja cũũrẽ jĩyigu:

—¡Ayo! ¿Mũũ cũũrẽ “noo macũpũ niiĩ” jĩmasĩrigari? ¡Cũũrã yũũre capeari ãñãã tiiãwĩ!

31 Marĩ ateré masĩã: Cõãmacũ ñãñaré tiirãre cũũ sãĩrẽre yũũriqui. Cũũrẽ padeorãnorẽ, cũũ boorẽ

tiiránorē y_{HH}qui. ³² Sīcārī “sīcū wīmagūpura capeari ññahēgū bauárigure ññarī tiáyigu” jīrī t_{HO}yá maniwú. ³³ Cōāmacū cūūrē ticocoriatā, y_{HH}re capeari ññarī tiiríboajīyi, jīiyigu.

³⁴ Cūāpeja cūūrē jīiyira:

—M_{HH} sicatorpura ñañagú bauárigu niipacu, ūsārē buemasīricu sáa, jīiyira.

Cūū cūāmena niimiārigure cōāwionecojāyira.

Ññahērā tiiróbiro niirāye

³⁵ Jesús capeari ññahēgū niimiārigure cūā cōāwionecori t_{HO}wí. Cūūrē buajeágu, jīwī:

—¿M_{HH} niipetira sōwūrē padeói? jīwī.

³⁶ —¿Noā niī cūū? Y_{HH} cūūrē padeodugága, jī y_{HH}wí.

³⁷ —M_{HH} cūūrē ññatoaa. Y_{HH} m_{HH}mena wedese_{GU} cūūrā niīā, jīwī.

³⁸ —Ōpū, m_{HH}rē padeóa, jī, cūū puto ñicācoberimena jeacūmuwī.

³⁹ Jesupé jīwī:

—Y_{HH} atibúrecopure basocáre cūā ññaré tiirére masiārō jīgū atiwu. Teero wáari, capeari ññahērā tiiróbiro ññaadacua; capeari ññarā capeari ññahērā tiiróbiro wáaadacua, jīwī.

⁴⁰ Sīquērā fariseo basoca cūū p_{HO}topu niirāpeja cūūrē t_{HO}, jīwā:

—Ūsācārē “capeari ññahērā tiiróbirora niīā múā” ¿jīgū tiī? jīwā.

⁴¹ Jesupéja cūūrē y_{HH}wí:

—Múā capeari ññahērā tiiróbiro niirājā, y_{HH} tiirére ññaríbojīyu. Teero tiirá, wapa c_{HO}ríbojīyu. Múā “ññamasīā” jī wācūjīrā, wapa c_{HO}rā niīā, jīwī.

10

Oveja coterí basocɥmena queoré

¹ Jesús queorémēna wedewi:

—Yɥɥ ateré diamacúrã jĩã: Sícũ oveja niiri sãnirõ soperé sããwaheɥɥ, tiisãnirõrē muãnetõsãwagɥ, yaarépigu niiqui. ² Soperé sããwagupe oveja coterí basocɥ niiqui. ³ Sope sããwaro coterí basocɥ cũãrē pãõsõnecoqui. Cũũyara oveja cũũ wedeseri tɥomasĩcua. Cũãcõrõrē cúã wãmemēna sɥo, néewitiwaqui. ⁴ Cũũyarare witiwapetiri ãña, cúãrē sɥgüewaqui. Cũũ wedeseri tɥomasĩjĩrã, cũũrē nɥnɥcúa. ⁵ ãpĩ cúã ãñamasĩhëgürē nɥnɥrĩdojãcua. Cũũ wedeseri tɥomasĩrijĩrã, cũũrē dutibatéjõãcua, jĩwĩ.

⁶ Fariseo basoca cũũ cúãrē queorémēna wederi, “biirope jĩĩdugaro tiicú” jĩĩmasĩriwa.

Jesús oveja coterí basocɥ tiiróbiro niĩ

⁷ Cúã tɥohéri ãñagũ, Jesús cúãrē jĩĩnemowĩ:

—Yɥɥ ateréja diamacúrã jĩã: Yɥɥrá oveja sããwari sope tiiróbiro niĩã. ⁸ Niipetira yɥɥ sɥgüero atirira ñañañã, ovejare yaarépira tiiróbiro niĩya. Teero tiirã, oveja cúãrē nɥnɥrĩrira niiwã. ⁹ Yɥɥrá sope tiiróbiro niĩã. Yɥɥpɥre sããwarano netõnénoãdacua. Oveja tiiróbiro sããwa, witiwa, táa buará tiiróbiro niĩãdacua.

¹⁰ Yaarépigu cúãrē yaagúɥ, sããgúɥ dícu atiqui. Yɥɥpeja cúãrē catiré ticogɥ atiwu, ãñurõ peti niĩãrõ jĩĩgũ.

11 'Yuuṛá ovejare añurõ coterí basocᵘ tiiróbiro niiã. Ovejare añurõ coterí basocᵘ cūyṛarare di-abosaqui. 12 Āpīpé cūū õpūyṛarare iñanᵘnᵘsegᵘ dícu niiqui; oveja coterí basocᵘ peti mee niiqui. Cūyṛara mee niicua. Teero tiigá, yái atiri iña, ovejare cõānᵘcõjã, dutijõãqui. Yáipe cūārē ñee, ãcūbatejãqui. 13 Ovejare iñanᵘnᵘsegᵘ dícu niijigã, cūārē wãcūriqui. Āñunicu cūūrējã.

14-15 'Yuupeja ovejare añurõ coterí basocᵘ ti-iróbiro niiã. Yᵘᵘ Pacᵘ yᵘṛe masī; yᵘṛcã cūūrē masiã. Teerora yᵘṛcã yáarare masiã; cūãcã yᵘṛe masīya. Yáarare diabosa, netõnégudacu. 16 Yᵘᵘ ãpērã ovejare cᵘoa; cūã atisãnirõ macãrã mee niīya. Cūãcãrē néeatiguda. Cūãcã yᵘᵘ wedeseri tᵘo, yᵘṛadacu. Teero tiirã, sīcūpõna niĩadacu; teero biiri sīcūrã cūārē cotegá niigũdaqui.

17 'Yáarare diabosa, too síro masãgudacu. Teero tiigá, yᵘᵘ Pacᵘ yᵘṛe maī. 18 Sīcū yᵘṛe diari tiimasīriqui; yᵘᵘ booró diaguda. Yᵘᵘ diamasiã; too síro masãmasiã. Yᵘᵘ Pacᵘ yᵘṛe biirora tiidutíwi, jīwī.

19 Judíoape cūū wedeseri tᵘorã, cūūrē sīcãrĩbíro wãcūriwa sūcã. Teero tiirã, batajõãwã. 20 Paᵘ cūūrē jīwã:

—¿Deero tiirã mũa cūūrē tᵘoi? Wãtī cᵘogá niī; teero biiri mecūgá peti tiii, jīwã.

21 Āpērãpēja jīwã:

—Wãtī sãānorigᵘ teero wedeseriboqui. Wãtī sãānorigᵘ capeari iñahēgūrē iñarī tiimasīriqui, jīwã.

Judíoa Jesuré boorígue

22 Púuriro niirĩ, Jerusalénpu ñsã judíoa bosebureco tiiwá. Too suguero macãrãpu Cõãmacũwiire yaponóari siro, bosebureco tiipéoyira. Tii bosebureco ñsã wãcũnũnuseri bureco niiwã. 23 Jesús Cõãmacũwiipũ biayá manirí tatiapũ wáawi. Tiitatia wãmecutia Pórtico de Salomón. 24 Toorũ judíoare dutirápeja cũãrẽ añurõ sodeanũcãjõãwã. Cũãrẽ sãñãwã:

—¿Dee biiripũ ñsãrẽ diamacũ maquẽrẽ wedegudari? Mũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo niigũ, diamacũã ñsãrẽ wedeya, jĩwã.

25 Jesupé cũãrẽ yũũwi:

—Wedemiwũ; múã tũoríwũ. Yũũ Pacũ wãmemena tiĩẽnore yũũ niirecutirere añurõ ññoã. 26 Múã yáara oveja niiria. Teero tiirã, yũũre padeorã. 27 Yáara ovejapeja yũũ wedeserere tũomasãya. Yũũcã cũãrẽ masã. Cũã yũũre nũnũãya. 28 Yũũ cũãrẽ catiré petihére ticoa. Cũã pecamerũ wáaricua. Sĩcũno yũũ cũorãre yũũre ñmamasĩriqui. 29 Cũãrẽ yũũ Pacũ ticorigũ niiwĩ. Cũũ niipetira nemorõ tutuagũ niĩ. Teero tiigũ, sũcũno yũũ Pacũ cũorãre ñmamasĩriqui. 30 Ñsã yũũ Pacũmena sũcũrã niĩ, jĩwĩ.

31 Cũũ teero jĩrĩ tũorã, judíoare dutirápeja ñtãperire néemiwã sũcã, cũãrẽ déesĩãada jĩrã.

32 Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ Pacũ tutuaremena múã ññacoropũ pee añuré tiĩẽnowũ. ¿Ñeenó tiiré warape yũũre déesĩãadugai? jĩwĩ.

33 Cũãpe yũũwa:

—Mũũ añurõ tiiré wapa déesĩãricu. Mũũ basocũra niipacũ, “yũũ Cõãmacũ niĩã” jĩrẽ wapa mũũrẽ

sĩããda. Mũũ Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeseḡũ tiia, jĩwã.

³⁴ Jesupé cããrẽ jĩwĩ:

—Mũã dutiré watoapũre Cõãmacũ jĩriguere biiro jóanoã: “Mũã Cõãmacũ tiiróbirora niirã niĩã”,* jĩ jóanoã. ³⁵ Marĩ masĩã: Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ “diamacũ maquẽ niiria” jĩmasĩña maniã. Cõãmacũye wederirare “mũã Cõãmacũ tiiróbirora niirã niĩã” jĩ jóadutirigũ niiwĩ. ³⁶ Teero tiigũ, “yũũ Cõãmacũ macũ niĩã” jĩmasĩã. Mũãpe yũũ teero jĩrẽ wapa yũũre “Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeseḡũ tiia” jĩã. Teero niiria. Cõãmacũ yũũre besewi; yũũre atibãrecopũre ticodiocowi. ³⁷ Yũũ Pacũ tiirere yũũ tiihéri, yũũre padeorĩjãña. ³⁸ Cũũ tiirere tiirípereja, yũũre padeorĩpacara, yũũ tiieñorere padeoyá. Mũã teeré padeorá, “yũũ Pacũ yũũpũre niĩ” jĩrere masĩãdacu. Teero biiri “yũũ cãũpũre niĩã” jĩrere tũomasĩãdacu, jĩwĩ.

³⁹ Cũãpeja cãũrẽ peresuwiipũ néewadũgamiwã sũcã. Cũãpe cãũrẽ dutijõãwĩ.

⁴⁰ Too síro Jesús día Jordán apeniñapũ tiãwawi. Toopũre Juan wãmeõtiri basocũ wãmeõtiroopũ putuácũmuwĩ. ⁴¹ Pau Jesuré iñarã jeara, jĩwã:

—Juan Cõãmacũ sĩcũrã tiimasĩrere tiieñoriwi. Tiiẽnoripacũ, niipetire ãniyé maquẽrẽ wedeḡũ, diamacũrã wedeyi, jĩwã.

⁴² Toopũre paũ Jesuré padeowá.

11

Lázaro diarigue

* **10:34** Salmo 82.6.

1 Sīcū basocá diarecutigu niirigu niiwī. Cūñ wāmecutiwi Lázaro. Cūñ, teero biiri cūñ sōwōsānumiā María, Marta Betania macā macārā niiwā. 2 Maríara niiwō Jesuyé daporipure sitiaññúre píopeo, coo póañapōmena tuucosérigo. Coo bai Lázaro diarecutigu niiwī. 3 Lázaro sōwōsānumiā Jesuré queti ticocorira niiwā:

—Ōpū, m̄m̄ menamacū diagū tii, jīwī.

4 Jesupé tee quetire t̄ogú, jīwī:

—Cūñ diarecutiremena diadoariqui. Cūñ diarémena Cōāmacū tutuarere ñonóadacu. Ȳm̄ Cōāmacū macūcārē basocá “cūñ tutuagu niī” jīādacua, jīwī.

5 Jesús cūñ María, Marta, teero biiri cūñ bai Lázarore maírigu niiwī. 6 Teero tiigú, cūñ diarecutire quetire t̄ogú, cūñ niirōp̄m̄ p̄abúreco p̄tuácūmunemowū sūcā. 7 Too síro ūsā cūñ bueráre: —J̄m̄ Judeap̄m̄ sūcā, jīwī.

8 Ūsāpe cūñrē jīwū:

—Ūsārē buegú, yoawaria ména judíoare dutirá ūtāperimena m̄m̄rē déesīādugamiwā. ¿M̄m̄ toopú wáadugagari sūcā? jīwū.

9 Jesupé queorémena ȳm̄wī:

—Wācūpatirijāña. Múā masīā: Sicaburecore doce horari bóea. Búreco wáaguno bóeremena ñnamasīqui. Teero tiigú, ñaacūmuriqui. 10 Nañtārōp̄m̄ wáagunopeja cūñ wáaro sñawócore maniré wapa d̄potua, ñaacūmuqui, jīwī.

11 Teero jīñari síro, ūsārē jīwī:

—Marī menamacū Lázaro cānijōājīyi. Ȳm̄ cūñrē wācōgú wáaguda, jīwī.

12 —Ōpū, cūñ cāniārigū, añujōāgūdaqui, jīwū.

13 Jesús “Lázaro cānijōājīyi” jīīgū, “diajōājīyi” jīīdugagu tiiwí. Ūsāpe cāniré petire wācūjāmiwū.
14 Ūsā tūohéri īñagū, Jesús ūsārē tūomasīrōrā wedewi:

—Lázaro diajōājīyi. 15 Marī toopú niihērī, āñuā. Yūu useniā; āñuniādacu múārē. Toorá múā nemorō padeoádacu. Jāmū, cūūrē īñarā, jīīwī.

16 Tomás (“sūduárigu” ūsā jīīgú) ūsārē jīīwī:

—Jāmū marīcā. Marīrē buegúre cúā sīārī, cūūmenarā diara wáaada, jīīwī.

Jesús diarirare masō, catiré ticoré

17 Jesús Lázaro ya macāpu jeagūdu tiirí, ūtātutipu cūūrigue quetire tūowí. Cūūrē cūūāri siro, bapari būrecori netōyíro méé. 18 Betania Jerusalén putogā niiwū. Pūa kilómetro, ape kilómetro deco yoaro niiwū. 19 Teero tiirá, paū Jerusalén macārā cúā bai diari tūorá, Marta, Maríare wācūtutuaaro jīīrā, cúā putopū īñarā jearira niiwā. 20 “Jesús atitoai méé” jīīrī tūogó, Marta cūūrē bocago atiwo. Maríape wiipú putuáyigo. 21 Marta Jesús puto jeago, cūūrē jīīwō:

—Ōpū, mūu ānopú niirī, yūu bai diariboajīyi.
22 Mecūtígācārē Cōāmacū niipetire mūu sārénorē ticoqui. Teeré masīā, jīīwō.

23 Jesús coore jīīwī:

—Mūu bai masāgūdaqui, jīīwī.

24 Coopeja yūuwo:

—Yūu masīā: Atibúreco petirí, niipetira diarira masāripū, masāgūdaqui, jīīwō.

25 Jesupé jīīwī:

—Yũurá diarirare masõ, catiré ticogú niiã. Yũure padeogú diaracũ, catigũdaqui sũcã. ²⁶ Mecãtigãrẽ catirá yũure padeorá diari siro, dianemoricua. ¿Mũũ teeré padeói? jĩwĩ.

²⁷ Coore yũũwo:

—Õpũ, ateré padeóa: Mũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo, Cõãmacũ macũ niiã. Mũũ “sĩcũ basocú atigũdũ niiãyigũ” cũã jĩrigũ niiã, jĩwõ.

Lázarore cũũri tuti pũto Jesús utirigue

²⁸ Marta Jesuména wedeseari siro, coo bayio Maríare sũogó wáawo. Coore ãpẽrã tuohéropũ wedeyigo:

—Marĩrẽ buegú jeatoaawĩ. Mũũrẽ sũodutíawĩ, jĩyigo.

²⁹ Coo teero jĩrĩ tuogó, cũũ pũtopũ máata atirigo niiwõ. ³⁰ Jesús Marta bocaariropũ niiwĩ. Macãpũre piyawariwi ména. ³¹ Judíoa wiipú Maríare wãcũtutuari tiirã tiiyíra. Cũã coo boyeromena witiwari ñnarã, coore nũnyíra. “Cũũari tutipũ utigo wáago tiicó”, jĩ wãcũmiyira.

³² Maríape Jesús pũto jea, cũũrẽ ñña, cũũye dũpori pũtopũ munibiácũmuwõ.

—Õpũ, mũũ ãnopú niiãtã, yũũ bai diariboajĩyi, jĩwõ.

³³ Jesús coo utiri ññagũ, teero biiri judíoa coore nũnyãtiariracã utiri ññagũ, bayiró wãcũpati, ññarõ yeeripũnacutiwi.

³⁴ —¿Noopú cũũrẽ cũũãrĩ? jĩ sãñáwĩ.

—Jãmũ, ññagũ atiya, jĩwã.

³⁵ Jesús utiwi. ³⁶ Cũũ utiri ñnarã, judíoa cãmerĩ jĩwã:

—Ĩñaña. Cũũrẽ bayiró maĩjãmiãyiri cũũ, jĩwã.

³⁷ Siquẽrã jĩwã:

—Ăni jõõ niirigũ capeari ĩnahẽgũrẽ netõnérigura niĩrã. ¿Lázarcãrẽ diari tiirĩboayiri? jĩwã.

Jesús Lázarore masõrigue

³⁸ Jesús Lázarore cũũri tutipũ jeagũ, bayiró wãcũpatiremena niwĩ sũcã. Tiituti ãtãtuti niwũ. Tiituti sopeputó ãtãquicamena bianówũ. ³⁹ Jesús cũũrẽ: —Tiiquire néecoya, jĩwĩ.

Marta diaarigũ sõwõpe cũũrẽ jĩwõ:

—Õpã, ãni niiqui. Cũũ diaari siro, bapari bũrecori netõã, jĩwõ.

⁴⁰ Jesús coore jĩwĩ:

—“Yũũre padeogó, Cõãmacũ tutuarere ĩñagõdacu”, jĩ wedeawũ mũũrẽ, jĩwĩ.

⁴¹ Teero tiirã, cũã tiituti biaríquicare néecowa. Jesús ĩñamũõco, Cõãmacũrẽ jĩwĩ:

—Pacũ, yũũ sãĩrere mũũ tũoa. Teero tiigũ, mũũrẽ usenire ticoa. ⁴² Yũũ masĩã: Mũũ yũũre tũorucújãã. Āniã ãnopá nucũrãye maquẽrẽ bũsũrómena mũũmena wedesea. “Yũũ mũũ ticodiocorigũ niĩã” jĩrẽre masĩãrõ jĩgũ, teero tiia, jĩwĩ.

⁴³ Cũũ teero jĩãri siro, bayiró bũsũrómena jĩwĩ:

—Lázaro, witiatiya, jĩwĩ.

⁴⁴ Cũũ teero jĩĩrã, diaarigũ niimiãrigũ witiatiwi. Cũũye wãmorĩ, cũũye daporire sutiména dũdũanorigũ niwĩ. Cũũya diapóacã suti caseromena cõmanórigũ niwĩ. Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Cũũrẽ jõãñá, witiatiaro jĩĩrã, jĩwĩ.

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Judíoa Mariare ññarã jearira cūũ teero ti-iríguere ññarã, paũ cūũrẽ padeowá. 46 Æpẽrãpé Jesús tiiríguere fariseo basocapũre wedera wáayira. 47 Teeré tuoári siro, paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca, Judíoare Dutirá Petimena neãyira. Neããri siro, jĩyira:

—¿Deero tiádari marĩ? Jõõ niiãrigũ pee tiiẽnorere tiigú tiiquí. 48 Marĩ cūũrẽ teero ññajãrĩ, niipetira cūũrẽ padeoádacua. Romanuã ati, Cõãmacũwiire cõããdacua. Teero biiri marĩ dutiré cuorere petirĩ tiiádacua, jĩyira.*

49 Sícũ cúã menamacũ wãmecutiwi Caifás. Cūũ tiicãmarẽ paiaré dutigú niĩwĩ. Cūũ cúãrẽ jĩyigu:

—Múã tuomasĩridojãã. 50 Niipetira basocá marĩya dita macãrã diari, ñañanibocu. Biiro tiirípe, ãñucu: Sícũ marĩ niipetiraye niiãdarere diabolari, marĩrẽ ãñuãdacu, jĩyigu.

51 Caifás cūũ basiro wãcũrémena teero jĩriyigu. Tiicãma cūũ paiaré dutigú niirĩ, Cõãmacũ cūũrẽ teero wãcũré ticoyigu. Teero jĩgũ, “marĩ niipetiraye niiãdarere Jesús diabolagũdaqui” jĩsũgueyigu. 52 Jesús judíoa dícuere diabolariyigu. Niipetira Cõãmacũ põna cūũrẽ padeoádarare, apeyé ditapũ niirãcãrẽ diabolayigu. Sicapõna macãrã sícũpõna tiiróbiro niĩãrõ jĩgũ, teero tiiyigu. 53 Teero tiirá, cúã tiibũrecora “¿deero tiádari marĩ cūũrẽ síããdara?” jĩ wãcũnũcãyira.

54 Teero tiigú, Jesús paũ judíoa watoapũre wáanetõnemoriwi. Too niiãrigũ yucũ manirõ

* **11:48** Judíoare dutirá biiro wãcũjĩya: “Basocá niipetira Jesuré padeorá, cūũrẽ õpũ sõnecoadacua; romanuãrẽ cõããdacua. Romanuã õpũ teeré tuoá, paũ surarare ticocogũdaqui”, jĩ wãcũjĩya.

wesapɯ wáawi. Efraín wāmecɨtiri macãpɯ jea, toopá ũsāmena pɨtɨáwi.

⁵⁵ Pascua judíoa bosebɯreco jeaadaro tiirí, paɯ basocá Jerusalénpɯre jeawa. Cũã tii bosebɯreco sɯguero cúã ñañaré tiiríguere cosesɯguéra jeara ti-iyíra. ⁵⁶ Jesuré āmaãcāmesāyira. Cõāmacãwii wesa macã yepapɯ niirã, cãmerĩ sãññáyira:

—¿Múã deero tɯgueñái? ¿Cũũ bosebɯrecore ññagũ atigɨdari? jĩyira.

⁵⁷ Paiaré dutirá, fariseo basocamena too sɯgueropɯ basocáre biiro dutiyira:

—Múã “jõõ niiārigɯ toopá niiāyigɯ” jĩĩrĩ tɯorá, ũsārē wedeya, jĩyira.

Cũũrē ñee, peresuwiipɯ néewadɯgayira.

12

Jesuré sitiaññúre píopeorigue

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua bosebɯreco wáaadaro seis bɯrecori dɯsarí, Jesús cúũ bueráména Betaniapɯ wáawi. Too sɯguero tiimacãpɯra Jesús Lázaro diarigɯpɯre masõwĩ.

² Toopá Jesuré bosebɯreco tiipéowa. Marta yaarére batowo. Lázaro, ãpērãcã Jesuména yaaduiwa. ³ Teero tiigó, María sicagá* siti-aññúrigare Jesús puto néeatiwo. Tee sitiaññúre “nardo” wāmecɨtire wapapacáre niiwã. Cũũye dɯporipɯ píopeo, cooya póañapõmena tuucoséwo. Tiiwii niipetiropɯ sitiaññúsesajõãwĩ.

⁴⁻⁵ Judas Iscariote jĩwĩ:

* **12:3** Pecasāyeména “medio litro” niia.

—Ate sitiaññúrere sicacūma padegū wapatároōrō dúaro boomíāyu. Tee niyerure bóaneōrārē ticonoboajīyu, jīwī.

Cūū Jesús buegá too síropū cūūrē ññatutirapure wedesāgūdu niirigū niwī. ⁶ Diamacú bóaneōrārē tiiápudugagū mee tee jīwī. Biiro wedesegū niyeru yaadagágu, teero jīwī. Cūū ūsā niyeru sãāripore cotegá niimiwī. Tiipo maquē niyerure yaajārucurigū niwī. ⁷ Jesús cūūrē jīwī:

—¿Deero tiigá coore potocōī? Potocōgū mee tiyá. Coó ateré ññanocūrigo niwō yūū diaadari būreco maquērē. ⁸ Bóaneōrā múā watoapū niirucujāadacua. Yūūpeja múāmena niirucuricu, jīwī.

Judíoare dutirá Lázarore sãādgárigue

⁹ Pau judíoa Jesús Betaniapū niiré quetire tūoyíra. Teero tiirá, cūūrē ññarā jeawa. Cūū dícare ññarā jeariwa. Cūū masōrigū Lázarcārē ññarā jeawa. ¹⁰⁻¹¹ Pau judíoa cūū masārigue quetire tūorá, paiaré dutirá dutirére duujã, Jesuré padeowá. Teero tiirá, paiaré dutirá: —Lázarcārē sãāda, jīmiiyira.

Jesús Jerusalénpū sãāwarigue

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Apebūreco Jerusalénpū pau bosebūrecore ññarā jeará “Jesús atiqui mée” jīrē quetire tūoríra niwā. ¹³ Teero tiirá, iquiquerire páata, cūūrē bocara atiwa. Bayiró wedeseremena jīñatiwa:

—¡Marī Ōpūrē ūsenire ticoada! ¡Ñni Cōāmacū ticodiocorigū niī! ¡Cūūrē aññurō tiiáro! ¡Cūū marī Israelya pōna macārā Ōpū niī! jīwā.

14 Jesús burro wĩmagũrẽ buajeá, cũũ sotoapũ mũãpeawi. Cũũ teero tiiriguere Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã:

15 Múã Jerusalén macārã, cuirijãña.

Ĩñaña: Múã Õpũ atitoai mée;
cũũ burra macũ wĩmagũ sotoapũ pesaatii,†
jĩĩ jóanoã.

16 Tee jóariguere ũsã cũũ buerá sicutopũre “Jesuyé queti niicu” jĩĩ tũomasĩriwũ. Too síro ũmũãsepũ cũũ mũãwari siropũ, ũsã wãcũbuawũ. Teero tiirá, “Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩĩrõbirora cũũrẽ diamacārã wáawũ” jĩĩ cãmerĩ wedesewũ.

17 Paũ Jesús Lázaro masõrĩ ññarira tee quetire wedesesajõãyira. “Lázaro ũtãtutipũ niimiãrigure sũowíonecowĩ”, jĩĩ wedeyira. 18 Teero tiirá, paũ tee tiieñnoriguere tũoríra Jesuré bocara atiwa. 19 Fariseo basocapeja cãmerĩ jĩĩyira:

—Marĩ deero tiimasĩritu niiã. ¿Ññamiĩ múã? Niipetira cũũmena wáara tiíya, jĩĩyira.

Griegoa Jesuré ññadũgarigue

20 Bosebũreco ññarã jeará watoapũ sĩquẽrã griegoa niiwã. Cũãcã Cõãmacũrẽ padeorá atirira niiwã. 21 Cũã Felipe pũto jeayira. Felipe Betsaida Galilea ditapũ niirí macã macũ niiwĩ. Cũã cũũrẽ jĩĩyira:

—Jesuré ññarã wáadũgaga.

22 Felipe Andrére wedegũ wáayigũ. Cũã pũarãpũ Jesuré wadera jeawa. 23 Jesús cũũrẽ queorémene yũũwĩ:

† 12:15 Zacarías 9.9.

—Máata niipetira sōwũ uputí macũ niirere ãnonóadacu. ²⁴ Yũũ ateréja diamacúrã jĩĩã: Sícũ oteré capere oteriatã, teero putuájãcu. Teeperi oteri docare, ditapu bóa, wii, bucuá, pee ducacuticu. ²⁵ Atibúrecopure cũũ catirí búrecorire maĩnetõnegũno pecamepu ñañarõ tiinógũdaqui. Cũũ catirí búrecorire maĩhẽgũnope ãmuãsepu catiré petihére buagúdaqui. ²⁶ Yũũ dutirére tiidugágũno yũũre nuũãrõ. Yũũ niĩadaropure yũũmena niigũdaqui. Yũũ dutirére tiinũnãsegũnorẽ yũũ Pacũ añũrõ tiigũdaqui, jĩĩwĩ.

Jesús cũũ diaadarere wederigue

²⁷ Jesús jĩĩnemowĩ:

—Mecútigã yũũ bayiró wãcũpatia. Teero tiigú, yũũ deero jĩĩmasĩriga. “Pacũ, yũũre ñañarõ wãaadarere netõnéña”, ¿jĩĩgũdari? Jĩĩricu. Teero ñañarõ tiinógũdũra atiwu. ²⁸ Pacũ, “mũũ añũnetõjõãã” jĩĩrére ãñoñá, jĩĩwĩ.

Cũũ teero jĩĩari siro, ãmuãsepu wedeseri tuowá:

—“Yũũ añũnetõjõãã” jĩĩrére ãñotóawu; ãñonemógũda sũcã, jĩĩti.

²⁹ Basocá toopú niirã cũũ wedeseri tuorã: —Bũpo buũuati, jĩĩwã.

Ãpẽrã: —Ángele cũũrẽ wedeseati, jĩĩwã.

³⁰ Jesús cúũrẽ jĩĩwĩ:

—Yũũre tuodutigu mee wedeseati; múãpere tuodutigu wedeseati. ³¹ Mecútigãrẽ Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ wapa tiigũdaqui. Mecútigãcãrẽ atibúreco macãrãrẽ dutigũre cõãwionecogũdaqui. ³² Yũũpere basocá néemũõnũcõãdadua, niipetirare yũũ añũrõ tiibosãremena ugaripéaatiaro jĩĩgũ, jĩĩwĩ.

³³ Teero jĩgũ, “biiro tiirí, diagudacu” jĩgũ tiiwí.

³⁴ Basocá cūūrē jĩwā:

—Cõāmacūye queti jóaripũpu cūā bueēñorĩ, bi-iro t̃onówũ: “Cõāmacū beserigu Cristo catirucujāgũdaqui”. Tee diamacú niirĩ, ¿deero tiigũdu m̃upe “niipetira sōwūrē néem̃õnucōrō booa” jĩĩ? Niipetira sōwũ ¿niipé niĩ? jĩ sãĩñáwã.

³⁵ Jesupé cūārē jĩwĩ:

—Ỹũ atibáreco macārārē sãwócore tiiróbiro niĩã. Ỹũ basocáre Cõāmacūyere añurō masĩĩ tiia. Múāmena péerogã niigũdacu. Ỹũ añopá niirĩ, múā ỹũ buerere padeoyá. Teero tiirá, múā wācũña manirõ naĩtĩārõpu wáara tiiróbiro wáaricu. Ỹũre padeohéguno naĩtĩārõpu niigũ tiiróbiro niĩ. Teero tiigũ, añurépere besemasĩriqui. ³⁶ Ỹũ sãwócore tiiróbiro niigũ múāmena niĩã. Ỹũ múāmena niirĩ, ỹũre padeoyá. Teero tiirá, múācã sãwócoropu niĩadacu; Cõāmacūyere añurō masĩĩadacu, jĩwĩ.

Jesús cūārē teero jĩĩari siro, dutijõãwĩ.

Judíoare dutirá Jesuré padeorígue

³⁷ Jesús cūũ tutuaremena pee tiiēñopacari, judíoare dutirá cūūrē padeoríwa. ³⁸ Cūā padeoríguemena profeta Isaías jóarirobirora wáaro tiiwá. Ateré jóarigu niiwĩ:

Ɔsã Ɔpũ, noãnópe ũsã wederere padeorá padeojĩya. Niipetira padeopetĩriya.

Cõāmacū tutuaremena tiiēñorĩ ññapacara, padeoríya,‡

jĩ jóarigu niiwĩ.

‡ 12:38 Isaías 53.1.

39 Teero tiirá, cúã padeomasĩriwa. Isaías atecãrẽ jóarigu niíwĩ:

40 Cõãmacũ cúãrẽ capeari ññahērã tiiróbiro tiiyígu. Cũũyere ṭomasĩhērĩ tiiyígu.

Teero tiirá, ãñurõ cũũ tiirére ññapacara, ññamasĩriyira.

Cũũ buerére ṭopacára, ṭomasĩriyira.

Cũũ buerére padeorá niirãpeja,

cúã ñañaré tiirére duujã, acabóre sãibójĩya.

Cũũ cúãrẽ netõnébojĩyi, §

jĩ jóarigu niíwĩ.

41 Isaías Jesús ɱpatí macũ niirére ññasugueyigu. Teero tiigú, cũũye maquērẽ wedeseyigu.

42 Teero jóari siro niipacari, paɱ judíoa, judíoare dutirápucã Jesuré padeomíwã. Marĩ neári wiipu niirãrẽ cõãwionecori jĩrã, baurocápu Jesuré padeorére wedeseriwa. Fariseo basocare cuiyira.

43 Jesuré padeopacára, basocápere nemorõ ãñurõ wãcũrĩ boojĩya. Cõãmacũpereja “ãñuniya” jĩsũguero boorijĩya.

Jesús wederi ṭohéra ñañarõ tiinóãdara niitoaya

44 Jesús bayiró busarómeha jĩwĩ:

—Yũre padeoráno yũ dícare padeoríya; yũ Pacɱ yũre ticodiocorigucãrẽ padeoóya. 45 Yũre ññarãno yũre ticodiocorigucãrẽ ññaãya. 46 Yũ sãwócore tiiróbiro niíã. Atibúrecopure atiwɱ, yũre padeoráno naĩtĩãrõpu p̣tuáríjããrõ jĩgũ.

47 Yũ buerére ṭo, teeré yũheranorẽ yũre ñañarõ tiiría. Yũ atibúrecopɱ niirãrẽ ñañarõ tiigú atiriwɱ; cúãrẽ netõnégũ atiwɱ 48 Yũre boohérano, yũ buerécãrẽ yũherano ñañarõ tiinóãdarapɱ

§ 12:40 Isaías 6.10.

niitoaya. Atibúreco petirí, y_{HH} wederé cūārē ñañarō wáari tiiádacu. ⁴⁹ Y_{HH} booró wederia. Y_{HH} Pacu y_{HH}re ticodiocorigu “teero jĩ wedeya” jĩ dutirómena wedea. ⁵⁰ Y_{HH} masiã: Y_{HH} Pacu dutirére padeorá catirucujãadacu. Teero tiigú, cūã wededutirobirora basocáre wedea, jĩwĩ.

13

Jesús cūã bueráye daporire coserígue

¹ Pascua bosebureco wáadaró péero d_{HH}sawú. Jesús cūã atibúrecomu niirigu máata cūã Pacu p_{HH}topu wáadarere masi_{HH}toawi. Ūsã cūã buerá atibúrecomu niirārē maĩnetōnejāwĩ. Ūsārē cūã bayiró maĩrēre ēñōãdaro péerogã d_{HH}sawú.

²⁻⁴ Wātīārē dutigú Judas Iscariote (Simón macūrē) wācūrē ticotoarigu niwĩ. Jesuré wedesādutirigu niwĩ. Jesupéja Cōāmacū p_{HH}topu atirigue, cūã toopú cāmeputúawaadarere masi_{HH}toarigu niwĩ. Teero biiri cūã Pacu cūārē niipetire dutiré ticoriguere masi_{HH}toarigu niwĩ. Teeré masigú, ūsã yaadui, wūm_{HH}ncā, cūyaro sutiró sotoá sãñāñirōre tuuwéwi. Ōpū decopu oco tuucoséri caserore siatúwi. ⁵ Too siro ocoré bapapú písã, ūsāye daporire cosen_{HH}cāwĩ. Cūã siatúari caseromena ocoré tuucoséwi.

⁶ Cūã Simón Pedroye daporire cosegádu tiirí, Pedropeja cūārē jĩwĩ:

—¿Ōpū, yée daporire m_{HH} cosegádari? jĩwĩ.

⁷ —Mecūtígã y_{HH} tiirēre m_{HH} t_{HH}omasíricu; too síropu t_{HH}omasígúdacu, jĩ y_{HH}wĩ.

⁸ Cūãpeja: —Yée daporire m_{HH} coserídojãgúdacu, jĩmiwĩ.

—Y_{HH} m_{HH}rē coseriatã, m_{HH} y_{HH} menamacũ niir-
icu, jĩwĩ.

⁹ Simón Pedro jĩwĩ:

—Too docare yée d_{HH}porire cosegú, yée wãmorĩ,
yáa dupucãrē coseyá, jĩwĩ.

¹⁰ Jesupéja jĩwĩ:

—Marĩ cusaári sirogã, jũĩrĩmanírã niipacara, cu-
sanemóña manicú. Wáaari siro, d_{HH}pori dícare
cosenócu. Múã jũĩrĩmanírã tiiróbiro niĩã. Teero
niipacari, sícũ múã watoapure ñañagú jũĩrĩcatígu
tiiróbiro niĩ, jĩwĩ.

¹¹ Jesús cãurē wedesãgũdare masĩtoarigu niiwĩ.
Teero tiigú, “sícũ múã watoapure jũĩrĩcatígu ti-
iróbiro niĩ” jĩwĩ.

¹² Ɔsãye d_{HH}porire coseári siro, cãũ tuuwéarimore
sãña, jeanuã, ùsãrē jĩwĩ:

—¿Y_{HH} múãrē tiiáriguere tuomasĩ? ¹³ Múã y_{HH}re
“ùsãrē buegú”, teero biiri “ùsã Ɔpũ” jĩã. Y_{HH}
teerora niĩã múã jĩrõbirora. ¹⁴ Y_{HH} múã Ɔpũ, múãrē
buegú niipacu, múãye d_{HH}porire coseáwũ. Teero
tiirã, múãcã teorora múãye d_{HH}porire cãmerĩ coseyá.
¹⁵ Múãrē y_{HH} tiiáriguere ññacũ, tiin_{HH}úsearo jĩgũ,
tee queorére tiiẽñoãwũ. ¹⁶ Y_{HH} ateréja diamacúrã
jĩã: Sícũ padecoteguno cãurē dutigú nemorõ
niiriqui. Sícũ ticoconorigucã cãurē ticocorigu
nemorõ niiriqui. ¹⁷ Múã y_{HH} wedeariguere masĩ,
teeré tiirã, useniãdacu.

¹⁸ Y_{HH} múã niipetirapure wederia. Y_{HH} be-
serirare y_{HH} masĩã. Cõãmacũye queti jóaripũpu
jĩrõbirora diamacú wáaro tiiãdacu. Ateré jóanoã:
“Y_{HH}mena yaaduiarigu y_{HH}re ññatutígu peti niĩ”,*

* **13:18** Salmo 41.9.

jĩ jóanoã. ¹⁹ Y_{HH} múãrẽ wedesuguegu tiiã. Teero tiirá, too síro y_{HH} jĩãriguere diamacú wáari ñnarã, “y_{HH}rá niiã” jĩrere padeoádacu. ²⁰ Y_{HH} ateréja diamacúrá jĩã: Y_{HH} ticocoariguere bocagúno y_{HH}cãrẽ bocagúndaqui. Y_{HH}re bocagúno y_{HH}re ticodiorigucãrẽ bocagúndaqui, jĩwĩ.

Jesús “Judas y_{HH}re ññatutirap_{HH}re ticogúndaqui” jĩrigue

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jesús teeré ãsãrẽ wedeari siro, bayiró wãcúpatiwi. T_{HH}omasĩrõrã wedemiwĩ:

—Y_{HH} ateré diamacúrá jĩã: Múã menamacú sícũ y_{HH}re ññatutirap_{HH}re ticogúndaqui, jĩwĩ.

²² Ësã câmerĩ ñña, “¿noãpére teero jĩgũ tiii?” jĩmasĩriw_{HH}. ²³ Y_{HH} Juan Jesús maĩnógũ cũ putogã duiw_{HH}. ²⁴ Teero tiigú, Simón Pedro súpuaremena y_{HH}re sãñáduitiwi: “¿Noãrẽ wedesegu tiii?” ²⁵ Y_{HH} cũ putogã munijeátua, cũrẽ sãñáwã:

—¿Ëpũ, noã niĩ cũ? jĩwã.

²⁶ Jesús y_{HH}re jĩwĩ:

—Y_{HH} pã soa, ticogúra niĩ, jĩwĩ.

Cũ teero jĩãri siro, Judare (Simón Iscariote macurẽ) soa, ticowi. ²⁷ Judas pãrẽ ñeeãri sirogã, Satanás cũrẽ sããrigu niwĩ. Jesús Judare: —M_{HH} tiíadarere máata tiisírotiya, jĩwĩ.

²⁸ Ësã niipetira toopú yaaduire cũ teero jĩrere t_{HH}omasĩriw_{HH}. ²⁹ Síquẽrã biiro wãcũwã: “Judas niyeru sããripore cotegú niirĩ, cũrẽ apeyenó bosebureco maquẽrẽ sãĩdutígu tiíájyi; o bóaneõrãrẽ niyeru ticodutígu ticodutiajyi”, jĩ wãcũmiwã.

³⁰ Judas pārē ñeeãri sirogã, witiijõãwĩ. Ñamipũ niiwã.

Mama dutiré

³¹ Judas witiwari siro, Jesús ùsãrē jĩwĩ:

—Mecütigã yũ niipetira sõwã uputí macũ niirére ãñonóãdacu. Yũmena “Cõãmacũ uputí macũ niĩ” jĩrécãrē ãñonóãdacu. ³² Yũ “Cõãmacũ uputí macũ niĩ” jĩréré ãñorĩ, cũcã yũ uputí macũ niirére máata ãñogúdaqui. ³³ Yũ menamacãrã, yũ péerogã múãmena niinemogúdacu. Múã yũre ãmaãmiãdacu. Yũ judíoare dutirãre jĩrirobirora múãrē mecütigã jĩã: “Yũ wáaadaropure múã wáamasĩricu”. ³⁴ Múãrē mama dutirére cũũã: Cãmerĩ maĩñã; yũ múãrē maĩrõbirora múãcã cãmerĩ maĩñã. ³⁵ Múã cãmerĩ maĩrĩ, ãpẽrã niipetira múãrē yũ buerã niirére masĩãdacia, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrique

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro cũũrē sãĩñáwĩ:

—Õpũ, ¿noorú wáagudari? jĩwĩ.

Jesús cũũrē yũwĩ:

—Mecütigã yũ wáaadaropure mũũ wáamasĩricu.

Too síropũ yũre mũũgúdacu, jĩwĩ.

³⁷ Pedropeja cũũrē sãĩñáwĩ sũcã:

—Õpũ, ¿deero tiigú yũ mũũmena máata wáamasĩrigari? Mũũye warapena yũ diari, ãñuniãdacu, jĩmiwĩ.

³⁸ Jesús cũũrē yũwĩ:

—¿Yée warapena diabosagudari? Yũ ateréja diamacãrã jĩã: Cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũre ãĩãrĩ “cũũrē masĩriga” jĩditogudacu, jĩwĩ.

14

Jesús Cõãmacã putoꝝ wáarima tiiróbiro niĩ

¹ Jesús ùsārē jĩwĩ:

—Múã bayiró wãcũpatirijãña. Cõãmacũrē padeoyá. Yũũcãrē padeoyá. ² Yũũ Pacu putoꝝ múã niĩadare wiseri pee niĩã. Tee wiseri maniãtã, múãrē wedeboajĩyu. Toopũ múã niĩadarore quẽnosũguẽgu wáagu tiia. ³ Múã niĩadarore quẽnoãri siro, múãrē néegũ atigũda. Teero tiirã, yũũ niirõꝝre múãcã niĩadacu. ⁴ Yũũ wáaropu niirĩmarē múã masĩcu, jĩwĩ.

⁵ Tomás cũũrē jĩwĩ:

—Õpũ, mũũ wáadarore masĩriga. ¿Ûsã deero tii tiimarē masĩbogari? jĩwĩ.

⁶ Jesús cũũrē yũũwĩ:

—Yũũrã tiimã tiiróbiro niĩã; basocãre diamacũ maquẽrē masĩrĩ tiigũ niĩã; teero biiri catiré petihére ticogũ niĩã. Yũũre padeonũnũsera dícu yũũ Pacu puto jeaadacua. ⁷ Múã yũũre masĩrã, yũũ Pacucãrē masĩadacu. Mecũãmena cũũrē masĩã; cũũrē ãñarã tiiróbiro niĩã, jĩwĩ.

⁸ Felipe Jesurē jĩwĩ:

—Õpũ, mũũ Pacure ãñoñã ùsārē. Cũũrē ãñarẽmena dícu ùsārē ãñutoaadacu, jĩwĩ.

⁹ Jesupéja cũũrē yũũwĩ:

—Felipe, yũũ múãmena yoari niĩã mée. ¿Yũũre ãñamasĩrii ména? Yũũre ãñagũno yũũ Pacucãrē ãñaĩ. ¿Deero tiigũ “mũũ Pacure ãñoñã” jĩwĩ? ¹⁰ “Yũũ Pacupure niĩã yũũ; cũũ yũũꝝre niĩ” jĩrere ¿padeorĩ? Yũũ múãrē wederere yũũ booró wederia. Yũũ Pacu yũũꝝre niigũrã yũũmena cũũ booró tii.

11 “Yuu Pacupure niiã yuu” jĩrere padeoyá. Teero biiri “yuu Pacu yuupure nii” jĩrécãrẽ padeoyá. Múã teeré padeomasĩhẽrã, yuu tiirẽpere yuu Pacu tutuaremena tiiri ãña, padeosãñũña. 12 Yuu aterėja diamacãrã jĩã: Yuure padeorãno yuu tiirirobirora tiinũnũseadacua. Yuu Pacu niirõpu yuu wáaguda. Teero tiirá, yuure padeorãno yuu tiiriro nemorõ tiiadacua. 13 Niipetire múã sãirere yuu wãmemena sãirĩ, tiigúda. Yuu teeré tiigú, yuu Pacu uputí macũ niirere ãñoğúdacu. 14 Yuu wãmemena múã sãirenorẽ tiigúda.

Jesús “Espíritu Santore ticodiocuguda” jĩriqwe

15 ‘Múã yuure maĩrã, yuu dutirere tiiadacu. 16 Múãrẽ yuu Pacure sãĩbosaguda. Yuu sãirĩ, cũũ múãrẽ ãpĩ tiiápuğudure ticodiocogudaqui. Múãmena niirucujãğudaqui. 17 Cũãrã Espiritu Santo, diamacá maquẽrẽ wedegú nii. Atibúreco macãrã cũũrẽ ãnaricua; cũũrẽ masĩricua. Teero tiirá, cũũrẽ boorícua. Múãpeja cũũrẽ masĩã. Cũũ múãmena nii; múãpũre niirucujãğudaqui.

18 ‘Yuu múãrẽ cõãwaricu. Múãmena niigũ atiguda sũcã. 19 Péero dusaa yuu wáaadaru. Yuu wáari siro, atibúreco macãrã yuure ãnariadacua. Múãpeja ãñaadacu. Yuu catirucujãã; teero tiirá, múãcã catirucujããadacu. 20 Yuu Pacu múãrẽ Espiritu Santore ticodiocoari siro, “yuu Pacupure yuu niiã” jĩrere masĩadacu. Teero biiri “múã yuupure niiã; yuu múãpũre niiã” jĩrécãrẽ masĩadacu. 21 Yuu dutirere tiigũno yuure maĩğũrã niiqui. Yuure maĩğũnorẽ yuu Pacu maĩğũdaqui. Yuucã cũũrẽ maĩğũdacu; yuu niirecutirere ãñoğúdacu, jĩwĩ.

22 Āpī Judas (Iscariote niihēgūpe) Jesuré jīwī:

—Ōpū, ¿deero tiigú m̄w̄w̄ niirecutirere ūsā dí cure ěnogúdari? ¿Deero tiigú atibúreco macārārē ěnorígari? jīwī.

23 Jesús cūūrē ȳw̄w̄w̄:

—Ȳw̄w̄re maĩrāno ȳw̄w̄ wedeseri t̄w̄w̄w̄n̄w̄w̄seca. Ȳw̄w̄ Pac̄w̄ cūārē maĩgúdaqui. Ūsā p̄w̄ar̄p̄w̄ra cūāmena niiādacu. 24 Ȳw̄w̄re maĩhērānopeja ȳw̄w̄ wederere t̄w̄w̄w̄r̄icua. Ȳw̄w̄ wederé yéee mee niiā; ȳw̄w̄ Pac̄w̄ ȳw̄w̄re ticodiocoriḡw̄ wededutire niiā.

25 'Ȳw̄w̄ m̄w̄āmena niiā ména; teero tiigú, teeré m̄w̄ārē wedea. 26 Too síro ȳw̄w̄ Pac̄w̄ Esp̄ritu Santore ȳw̄w̄ w̄āmemena ticodiocoḡw̄daqui. Cūū m̄w̄ārē tiár̄p̄w̄ḡw̄ niiḡw̄daqui. Cūū niipetirere m̄w̄ārē bueḡw̄daqui. Niipetire ȳw̄w̄ m̄w̄ārē bueriguere teero w̄ācūr̄i tiirucúj̄ḡw̄daqui.

27 'Ȳw̄w̄ mec̄t̄iḡā m̄w̄ārē “w̄āaḡw̄ tiia” jīḡw̄da. Āñurō niirecutire m̄w̄āmena niiārō. Ȳw̄w̄ āñurō niirecutirere c̄w̄w̄w̄. Teeré m̄w̄ācārē ticoa. Atibúreco macārā āñurō niirecutirere ticooya, ticorapeja. Ȳw̄w̄ cūā ticoré tiiróbiro ticoria. Teero tiirá, w̄ācūpatirij̄āña; cuirij̄āña. 28 “Ȳw̄w̄ Pac̄w̄ p̄w̄top̄w̄ w̄āaḡw̄ tiia” jīr̄i, m̄w̄ā t̄w̄w̄t̄w̄āaw̄. “Too síro ȳw̄w̄ m̄w̄āmena niiḡw̄ atiḡw̄da sūcā” jīr̄icārē t̄w̄w̄w̄w̄. Ȳw̄w̄ Pac̄w̄ ȳw̄w̄ nemorō nii. Teero tiirá, “ȳw̄w̄ Pac̄w̄ p̄w̄top̄w̄ w̄āaḡw̄ tiia” jīr̄i t̄w̄w̄j̄r̄ā, ȳw̄w̄re diamacūrā maĩrā, ūseniboaj̄yu. 29 Ȳw̄w̄ m̄w̄ārē wedes̄ḡw̄eḡw̄ tiia. Teero tiirá, ȳw̄w̄ m̄w̄ārē wedes̄ḡw̄eriguere queoró w̄āari, “diamacūrā jīȳi” jīādacu.

30 'W̄āt̄iārē dutigú atibúreco macārārē dutigú atitoaqui méee. Teero tiigú, ȳw̄w̄ m̄w̄āmena péero wedeseḡw̄da. Cūū ȳw̄w̄re péeroḡā

netõnucãmasĩripacu, dutimigũdaqui. ³¹ Yũũpeja cũũrẽ tũorĩa. Yũũ Pacũ dutirẽpere tiaa, atibũreco macãrã “yũũ Pacũre maĩã” jĩĩrere masĩãrõ jĩĩgũ. Wũmũnucãña. Jãmũ, wáaco, jĩĩwĩ ũsãrẽ.

15

Usegmentena queoré

¹ Jesús queorémene ũsãrẽ wedewi:

—Yũũ usegu peti tiiróbiro niiã. Yũũ Pacũ tiiguré cotegũ tiiróbiro niiĩ. ² Yéee dũpũri dũcamanire dũpũrire páatacõãjãĩ. Dũcacũtũre dũpũripere nemorõ dũcacũtiaro jĩĩgũ, ñãñaré dũpũrire páatawememoqui. ³ Yũũ múãrẽ wederémene ñãñaré dũpũrire páatawenorira tiiróbiro niiã. ⁴ Yũũmena niĩrucujãña yũũ múãmena niĩrucujãrõbirora. Sicadũpũ usegũpũ niĩrucuripacaro, dũcacũtiricu. Ate tiiróbiro múã yũũmena niĩrucuripacara, ãñũré tiĩmasĩricu.

⁵ Yũũ usegu tiiróbiro niiã. Múã tiigú dũpũri niiã. Yũũmena niĩrucurano yũũ cũãmena niĩrĩ, pee ãñũré tiĩmasĩcua. Múã yũũmena niĩhẽrã, ãñũré tiĩmasĩricu. ⁶ Yũũmena niĩhẽrãno páatare dũpũri tiiróbiro cõãnoãdacua. Páatacõãre dũpũri sĩnijõãcu. Sĩniré dũpũrire see, pecamepũ sóecõãnocu.

⁷ Múã yũũmena niĩrĩ, yũũ buerere wãcũrĩ, Cõãmacũ múã cũũrẽ sãĩrẽnorẽ wãari tiigũdaqui. ⁸ Múã pee ãñũré tiirémene “Cõãmacũ ãñũnetõjõãĩ” jĩĩrere ãñoãdacu. Teero biiri “múã yũũ buerã niiã” jĩĩrere ãñoãdacu. ⁹ Yũũ Pacũ yũũre maĩrõbirora yũũcã múãrẽ maĩã. Teero tiirã, yũũ múãrẽ maĩrere masĩjĩrã, yũũre maĩrucujãña. ¹⁰ Yũũ Pacũ dutirere

yuu tiiwú; cūũ yuure maĩrucú. Cūũ tiiróbirora múã yuu dutirére tiirí, yuucã múãrẽ maĩrucúgudacu.

11 Yuu useniróbirora múãrẽ useniārõ jĩgũ, teeré wedea. Teero tiirá, múã useninetõjõããdacu. 12 Yuu dutiré ate niiã: Yuu múãrẽ maĩróbirora cãmerĩ maĩñá. 13 Sícũ cūũ menamacãrãrẽ diabolosaguno cúãrẽ maĩnetõnequi; nemorõ maĩmasĩña maniã. 14 Múã yuu dutirére tiirá, yuu menamacãrã niiã. 15 Yuu múãrẽ “yuure padecotera niiya” jĩnemoricu. Padecotera cúãrẽ dutigú tiirére masĩricua. Niipetire yuu Pacu yuure jĩriguere múãrẽ wedepetijãã. Teero tiigú, múãrẽ “yuure menamacãrã niiya” jĩã. 16 Múã yuure beseriwu; yuure múãrẽ besewu. Múã yuu boorére tiiaro jĩgũ, teero biiri múã tiiré petirijããrõ jĩgũ, múãrẽ besewu. Múã yuu boorére tiirí, múã yuu wãmemena yuu Pacure sãirénorẽ cūũ ticogudaqui. 17 Ateré múãrẽ dutia: Cãmerĩ maĩñá, jĩwĩ.

Jesuré padeoráre ññatutiadacua

18 Jesús ùsãrẽ jĩnemowĩ:

—Atibúreco macãrã múãrẽ ññatutiri, yuure ññatutisugueriguere wãcũña. 19 Múã atibúreco macãrã peti niiãtã, cúã menamacãrãrẽ maĩróbirora múãcãrẽ maĩbócu. Yuu múãrẽ cúã watoapu niirãrẽ besewu. Yuu besenorira nijĩrã, atibúreco macãrã peti niiria. Teero tiirá, cúã múãrẽ ññatutiya. 20 Yuu múãrẽ jĩriguere wãcũña: Sícũ padecoteguno cúãrẽ dutigú nemorõ niiriqui. Yuure ññaarõ tiirá, múãcãrẽ teerora ññaarõ tiiãdacua. Yuu wederi tuorá, múãcãrẽ tuoãdacua. 21 Múã yuure nuñarĩ ññarã, tee niipetire

ñañarére múārē tiiádacua. Yũre ticodiocorigure cúã masĩhẽre wapa teero tiiádacua.

22 'Yũũ cúārē wedegũ atiriatã, wapa cœorĩbocua. Cúã mecütigārē deero jĩmasĩricua; wapa cœojãya. 23 Yũũre ññatutirano yũũ Pacũcãrē ññatutiya. 24 Cúã pũtorũre pee ññaña manirere tiiẽñomiwũ. Yũũ tiiẽñohẽri siro niiãtã, wapa cœorĩbocua. Cúã yũũ tiirĩguere ññawã. Teeré ññapacara, yũũre ññatutiwa. Teero biiri yũũ Pacũcãrē ññatutiwa. 25 Cúã teero tiirẽmena Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora diamacú wáaro tia. Ateré jóanoã: “Búri peti yũũre ññatutiwa”,* jĩ jóanoã.

26 'Espíritu Santo múārē tiiapugũ atigũdaqui. Cũũ diamacú maquẽrē wedegú niĩ. Cũũrē yũũ Pacũmena niigũrē ticodiocogũdacu. Cũũ atigũ, yéẽ maquẽrē múārē wedegũdaqui. 27 Múãcã yũũ buenũcãripũra yũũmena niiwũ. Teero tiirã, yéẽ maquẽrē wedeadacu, jĩwĩ.

16

1 Jesús ùsãrē jĩñemowĩ sũcã:

—Tee niipetirere múārē wedeawũ, yũũre padeodúrijããrõ jĩgũ. 2 Judíoare dutirá múārē cúã neãré wiseripũ niirãrē cõãwionecoadacua. Too síro múārē sãcõãrã, “marĩ Cõãmacũ booró tiirã tia” jĩ wãcũmiãdacua. 3 Cúã yũũ Pacũre, teero biiri yũũre masĩrijãrã, múārē teero tiiádacua. 4 Yũũ múārē wedesũguegũ tia. Teero tiirã, diamacú teero wáari, múã “teerora jĩwĩ” jĩ wãcũãdacu.

* 15:25 Salmos 35.19; 69.4.

Espíritu Santoye maquẽ

Yuu múãmena nijjĩgũ, sicatorũre máata teeré wederiwũ. ⁵ Mecũtĩgã yũũre ticodiocorigũ pũtopũ wáagũ tiia. Yuũ teeré jĩpacari, múã sícũnopera yũũre “¿noopú wáai?” jĩ sãĩñária. ⁶ Yuũ jĩãriguere tũojĩrã, bóaneõrã nijjãã. ⁷ Yuũ múãrẽ diamacú maquẽrẽ jĩã: Yuũ wáari, múãrẽ nemorõ ãñũãdacu. Yuũ wáariatã, múãrẽ tiápuũ atiriqui. Yuũ wáagũ, cũũrẽ múãrẽ ticodiocogũdacu. ⁸ Cũũ atigũ, atibúreco macãrãrẽ cũã ñañaré tiirere tũomasĩrĩ tiigúdaqui. Diamacú maquẽrẽ tũomasĩrĩ tiigúdaqui. Teero biiri cũã ñañaré tiiré wapa Cõãmacũ cũãrẽ ñañarõ tiíadarecãrẽ tũomasĩrĩ tiigúdaqui. ⁹ Espiritu Santo cũãrẽ cũã ñañaré tiirere masĩarõ jĩgũ, ateré tũomasĩrĩ tiigúdaqui: Cũã yũũre padeohére wapa ñañaré tiirã niicua sáa. ¹⁰ Diamacú tiirécãrẽ masĩarõ jĩgũ, ateré tũomasĩrĩ tiigúdaqui: Yuũ diamacú tiigú nijjĩgũ, yũũ Pacũ pũtopũ wáaa. Toopú wáari, múã yũũre ññanemoricu sáa. ¹¹ Teero biiri “Cõãmacũ ñañaré tiirãrẽ ñañarõ tiigúdaqui” jĩrécãrẽ masĩarõ jĩgũ, ateré cũãrẽ tũomasĩrĩ tiigúdaqui: Wãtĩãrẽ dutigú ñañarõ tiinógũdũ niitoai.

¹² Yuũ múãrẽ pee wededũgamiga. Mecũtĩgã wederi, múã tũomasĩribocu. ¹³ Espiritu Santope atigũ, niipetire diamacú maquẽrẽ múãrẽ wedegũdaqui. Cũũ diamacú maquẽrẽ wedegú niĩ. Cũũ wãcũrẽmena wederiqui; yũũ Pacũ wederi tũogú, wedegũdaqui. Too síropũ wáaadarecãrẽ múãrẽ wedegũdaqui. ¹⁴ Yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui. Cũũ teero masĩrĩ tiirẽmena múã yũũre

nemorõ padeoádacu. ¹⁵ Niipetire yuu Pacu cuoré yée niĩã. Teero tiigú, ateré múãrẽ wedetoaawũ: Espíritu Santo yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui.

¹⁶ Péerogã siro múã yuure ññaricu; too síro yuure ññaãdacu sũcã, jĩwĩ Jesús.

Bóaneõrã niimiãrira ññeniãdacua

¹⁷ Ũsã síquẽrã câmerĩ sãĩñáwũ:

—Cũũ “péerogã siro múã yuure ññaricu; too síro yuure ññaãdacu sũcã” jĩrẽre tuoríga. Teero biiri “yuu Pacu putopu wáaa” jĩrẽcãrẽ tuoríga. ¹⁸ Cũũ “péerogã siro” jĩrẽ ¿deero jĩdugaro tiigári? Ñeenórẽ wedesegu wedesequi, masĩriga, jĩwũ.

¹⁹ Jesús ùsã cũũrẽ sãĩñádugarere masĩjĩgũ, ùsãrẽ jĩwĩ:

—“Péerogã siro múã yuure ññaricu; too síro yuure ññaãdacu sũcã”, jĩãwũ. ¿Teeré câmerĩ sãĩñárã tiiri?

²⁰ Yuu ateréja diamacũrã jĩã: Múã uti, boorituara niĩãdacu. Atibúreco macãrãpe ññeniãdacua. Múã bóaneõmiãdacu. Bóaneõrã niimiãrira ññeniãdacu.

²¹ Queorémãna wedegũda: Síco niipacó coo wĩmagũ apaadari sũguerogã, bayiró pũninogõ, bóaneõco. Coo apaari siro, coo macũ bauári ññagõ, ññenigõ, coore pũniãriguere wãcũrico. ²² Coo tiiróbiro múã mecãtigã bóaneõmiã. Too síro yuu múãrẽ ññagũda sũcã. Toorã múã ññeninetõjõããdacu. Sícũno múã ññenirere petirí tiimasĩriqui.

²³ Teero wáaadari bũreco jeari, yuure sãĩñariadacu. Yuu ateréja diamacũrã jĩã: Múã yuu wãmemena yuu Pacu sãirénorẽ cũũ ticogũdaqui.

²⁴ Múã yuu wãmemena sãiría ména. Sãĩñã. Múã sãirã, bũãadacu. Teeména bayiró ññeniãdacu.

Jesús atibúreco maquẽrẽ docacũmurĩ tiitóarigue

²⁵ YHH múãrẽ pee queorémena wedewH. Too síro queoré manirõ tHomasĩrõrã yHH Pacuye maquẽrẽ wedegudacu. ²⁶ Teero wáaadari bureco jeari, múã yHH wãmemena yHH Pacure sãĩãdacu. YHH teero jĩĩgũ, “yHH Pacure múãrẽ sãĩboságuda” jĩĩgũ mee tiia. ²⁷ Cũũrã múãrẽ maĩ. Biiro biia: Múã yHHre maĩã. Teero biiri múã yHHre “Cõãmacũ pũtopũ atirigu niĩ” jĩĩ padeóa. Teero tiigú, Cõãmacũ múãrẽ maĩjĩgũ, múãrẽ yHHgudaqui. ²⁸ YHH PacuHmena niirigu atibúrecopũre atiW. Ānopú niĩarigu yHH Pacu pũtopũ coepũtũawaguda sũcã, jĩĩwĩ.

²⁹ Ūsã cũũrẽ jĩĩwũ:

—Mecũtígãrẽ mHH queorémena wederipacu, tHomasĩrõrã wedejãã. ³⁰ Mecũtígã ūsã masĩã: MHH niipetirere masĩpetijãã. Ūsã mHHrẽ sãĩñãadari suguero, masĩtoaa. Teero tiirã, mHH “Cõãmacũ pũtopũ atirigu niĩã” jĩĩrere padeóa, jĩĩwũ.

³¹ Jesús ūsãrẽ jĩĩwĩ:

—¿Niirõrã; múã padeói? ³² Múã dutiwáadaro jearo tiia; jeatoaa mé. Múã sĩquẽrã wáabateadacu. YHHre sĩcũrã cõãñũcõãdacu. Sĩcũrã niiria, niigũpeja. YHH Pacu yHHmena niĩ. ³³ YHH múãrẽ yHHmena ãñurõ niirecutire cũóaro jĩĩgũ, tee niipetirere wedeawũ. Múã atibúrecopũre ñañarõ netõãdacu. YHH atibúreco maquẽrẽ docacũmurĩ tiitóawH. Teero tiirã, wãcũtutuaya, jĩĩwĩ.

17

Jesús cũũ bueráye niĩãdarere sãĩbosárigue

¹ Jesús teero jĩĩãri siro, iñamũõco, jĩĩwĩ:

—Pacɥ, mɥɥ “teero wáaadacu” jĩrí bureco jeatoaa mée. Basocáre ãñoñá yɥɥ mɥɥ macũ ɥputí macũ niirére. Mɥɥ teero tiirí, yɥɥ mɥɥ ɥputí macũ niirére ãñoğúdacu. ² Mɥɥ yɥɥre dutirére ticowɥ. Teeména basocá niipetirare dutimasĩã. Teero tiigú, niipetira mɥɥ yɥɥre ticorirare catiré petihére ticomasĩã. ³ Cúã mɥɥ diamacú niigúrẽ sícũ niigúrẽ masĩã, teero biiri yɥɥ Jesucristo mɥɥ ticodiocorigɥcãrẽ masĩã catiré petihére cɥoádacua.

⁴ Mɥɥ yɥɥre tiidutíre tiipetjãwã. Teeména yɥɥ atibúrecopare mɥɥ ɥputí macũ niirére ãñoowú. ⁵ Pacɥ, atibúreco tiíadari suguero, yɥɥ mɥɥmena niiwũ. Mɥɥmena niigũ, mɥɥ tiiróbiro ɥputí macũ niiwũ. Mecútígãrẽ mɥɥ niirõpɥ niigúdacu sũcã. Yɥɥre ɥputí macũ niirére ticoya sũcã.

⁶ Mɥɥ ãniãrẽ yɥɥre ticowɥ. Cúã atibúreco macãrã watoapɥ niirira niiwã. Mɥɥ niirecutirere cúãrẽ masĩĩ tiiwá. Cúã mɥɥyara niirirare yɥɥre ticowɥ. Cúã mɥɥ wedecorere ãñurõ tɥojĩrã, yɥɥwa. ⁷ Mecútígãrẽ cúã ateré masĩya: Niipetire yɥɥ niirecutire mɥɥ ticorigue niĩã. ⁸ Mɥɥ yɥɥre wederiguere cúãrẽ wedewɥ. Cúã teeré padeowá. Cúã diamacúrã yɥɥ mɥɥ pɥtopɥ atiriguere padeowá. Teero biiri mɥɥ yɥɥre ticodiocorigecãrẽ padeowá.

⁹ Yɥɥ cúãye niíadarere mɥɥrẽ sãĩã. Atibúreco macãrãpereja sãĩbosária. Yɥɥre mɥɥ ticorirapere sãĩbosáa; cúã mɥɥyara niĩya. ¹⁰ Niipetira mɥɥyara, yáara niĩya. Yáaracã mɥɥyara niĩya.

Cúã tiirémèna, cúã padeorémèna yuu uputí macũ niirére masĩrĩ tiia.

11 'Yuu mhu putopu wáagudu tiia; atibúrecopu putuáricu. Yuu buerápeja putuáadacua. Pacu añugú, mhu tutuaremena mhu yuure ticorirare coteya. Mhu teero tiirí, marĩ sícārōmèna niirōbirora cúãcã sícārōmèna niiãdacua. 12 Yuu cúãmena niigũ, mhu tutuare ticoriguemena cúãrē cotewu. Sícānorē ditiri tiiríwu. Mhu ye queti jóaripūpu jĩrōbirora diamacú wáaro tiiwú: “Ditigudaqui” jĩrigu dícu ditiwi.

13 'Mecūtīgã yuu mhu putopu wáagudu tiia. Yuu atibúrecopu niigũ, mhu ye quetire wedea. Cúã yuu tiiróbiro useniārō jĩgũ, wedea. 14 Mhu wederiguere cúãrē wedewu. Cúã yuu tiiróbiro atibúreco macārã peti niiriya. Teero tiirá, atibúreco macārã cúãrē ñnatutiya. 15 “Cúã atibúreco macārã watoapu niirārē mhu putopu máata néewayá”, jĩ sãiría. Atepére sãĩã: “Wãtĩãrē dutigúre cãmotáya cúãrē”, jĩã. 16 Yuu atibúreco macũ peti niiria. Teero tiiróbiro cúãcã atibúreco macārã peti niiriya. 17 Mhu wederé diamacú maquē niiã. Teemèna cúãrē mhu booré tiiádara peti wáari tiiyá. 18 Yuure mhu ye quetire atibúreco macārãrē wededutigu ticodiocowu. Teero tiiróbiro yuucã cúãrē atibúreco macārãrē wededutigu ticocoa. 19 Cúãye niiãdarere tiigú, yuu mhu booróbirora tija. Cúãcã mhu booróbiro tiiáro jĩgũ, cúã diamacú maquērē masĩnemoārō jĩgũ, teero tiia.

20 'Yuu cúã dícu sãĩbosária. Too síropu cúã

wederi tɔo, yɔɔre padeoádaracãrẽ sãĩbosáa.
 21 Cúã sícãrõména niiãrõ jĩgũ, sãĩã. Pacɔ, mɔɔ
 yɔɔmena niirõbirora yɔɔcã mɔɔmena niiã. Cúãcã
 marĩmena niĩãrõ. Teero wáari ñnarã, atibúreco
 macãrã “yɔɔ mɔɔ ticodiocorigɔ niiã” jĩrere
 padeoádacua. 22 Mɔɔ yɔɔre ɛputí macũ niirere
 ticowɔ. Yɔɔcã cúãrẽ teerá ticowɔ, cúã sícãrõména
 niiãrõ jĩgũ. Marĩ sícãrõména niirõbirora cúãcã
 sícãrõména niĩãrõ. 23 Yɔɔ cúãmena niirĩ, mɔɔ
 yɔɔmena niirõbirora cúãcã sícãrõména niiãdacua.
 Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã ateré
 masĩãdacua: Mɔɔ cúãrẽ maĩã yɔɔre maĩrõbirora;
 teero biiri “yɔɔ mɔɔ ticodiocorigɔ niiã” jĩrere
 masĩãdacua.

24 'Atibúreco tiiádari suguero, mɔɔ yɔɔre
 maĩwá. Teero tiigú, mɔɔ ɛputí macũ niirere
 yɔɔre ticowɔ. Pacɔ, mɔɔ yɔɔre ticorirare
 yɔɔmena niirĩ boogá. Yɔɔmena niirã, yɔɔ ɛputí
 macũ niirere ñnarãdacua. 25 Pacɔ, mɔɔ diamacú
 tiigú niiã. Atibúreco macãrã mɔɔrẽ masĩriya;
 yɔɔre mɔɔrẽ masĩã. Ñniã yɔɔ buerá mɔɔ yɔɔre
 ticodiocoriguere masĩya. 26 Mɔɔ niirecãtirere
 cúãrẽ masĩrĩ tiiwá; teero masĩrĩ tiirucújãgũda.
 Yɔɔ teero tiirucúri, mɔɔ yɔɔre maĩrõbirora
 cúãcã cãmerĩ maĩãdacua; teero biiri yɔɔ cúãmena
 niigũdacu, jĩ sãĩwĩ.

18

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Jesús cū̄ Pacure sãĩãri siro, ũsã Jerusalẽnpu niĩãrira witiwawu. Cedron wãmecutirimaarẽ tĩawawu. Tiimaá apeniñapú olivo yucare cū̄ã oterirõpu jeawu. 2 Judas Jesuré ticogudu olivo niirõrẽ masĩtoarucuwi. Jesús too suguerõpũre ũsãrẽ toopú dícu suowáruwu. 3 Teero tiigú, suraramena Judas jeawi. Æpẽrã sĩquẽrã Cõãmacũwii coterí basoca cū̄ãmena jeawa. Paiaré dutirá, fariseo basoca cū̄ãrẽ ticocorira niiwã. Cū̄ã añurõ wãmocutírirapu niiwã. Sĩãwócore yucu, sĩãwócorepamena atirira niiwã. 4 Jesús cū̄rẽ wáaadare masĩtoarigu niiwĩ. Teero tiigú, suguewa, sãĩñáwĩ:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩwĩ.

5 —Jesús Nazaret macũrẽ ãmaãã, jĩwã.

—Yũurá niĩã, jĩwĩ.

Judas Jesuré wedesãrigucã cū̄ãmena niiwĩ.

6 Jesús “yũurá niĩã” jĩrĩ tũorã, cū̄ã dúudicutua, ñaacũmujõãwã. 7 Jesús sãĩñáwĩ sũcã:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩwĩ.

—Jesús Nazaret macũrẽ ãmaãã, jĩwã.

8 —Múãrẽ wedetõaawũ mée: Yũurá niĩã. Too docare yũure ãmaãrãjã, ãniãpereja “wáaya” jĩñã, jĩwĩ.

9 Jesús cū̄ Pacure wedesearigue diamacú wáaaro jĩgũ, teerẽ jĩwĩ. Cū̄ biiro wedesewi cū̄ Pacure: “Mũu yũure ticorirare sĩcãno ditiri tiiríwũ”, jĩwĩ. 10 Too síro Simón Pedro cū̄ya espadare néewionecowi. Paiaré dutigũre padecotegũre diamacú macã cãmopérõre páatacojãwĩ. Cū̄ wãmecutiwi Malco. 11 Cū̄ teero tiirí ñagũ, Jesupé Pedrõre jĩwĩ:

—Muu yapirẽ quẽnocũña. Yuu Pacu yuure ñañarõ netõdutirirobirora ñañarõ netõgũdacu, jĩwĩ.

Jesuré Anás puto néewarigue

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Too síro surara, cúãrẽ dutigú, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca Jesuré ñee, siatúwa.

¹³ Anásya wiipu néewasuguewa. Cũã Caifás mañecú niwĩ. Caifás tiicãmarẽ paiaré dutigú niwĩ.

¹⁴ Cũãrã too sugueropare judíoare dutirare ateré jĩyigu: “Sícũ niipetiraye niãdarere diabosari, marirẽ ãñuãdacu”, jĩyigu.

Pedro Jesuré “masřiga” jĩrigue

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Cũã Jesuré néewari, Simón Pedromenarã yuucã cúãrẽ nunuwáwu. Paiaré dutigú yuure masĩwĩ. Teero tiigú, yuu Jesuré néewaramena wii popea macã yepapure sããwawu. ¹⁶ Pedrope sopeputó sããatiropu putuánucãwĩ. Cũã teero tiirí ññagũ, yuu sopeputó coterí basocomena wedese, cúãrẽ sããatidutiwu. ¹⁷ Sope coterí basoco Pedrorre sãñãwõ:

—¿Muu ñnimena buegú mee niĩ? jĩwõ.

—Niiria, jĩwĩ cúãpeja.

¹⁸ Yushá niwũ. Teero tiirá, tiwií padecoteri basoca, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca pecame diosũmarã tiwá. Pedrocã cúãmena sũmagú tiwí.

Paiaré dutigú Jesuré sãñãarigue

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Paiaré dutigú Jesuré sãñãawĩ:

—¿Muu buerá, ñiirũnoã basoca peti niĩ?
¿Ñeenórẽ buei muu cúãrẽ? jĩwĩ.

20 Jesupé cūūrē yuūwi:

—Yuū niipetira tuocóropu buewu. Judíoa neāré wiseripu, āno niirí wii Cōāmacūwiipucārē niipetira judíoa neārōpu buewu. Yayióropu bueriwu.

21 ¿Yuūre deero tiigú sãñái? Yuū bueriguere tuorírapere sãñáña. Cúã masĩcua. Cúã muūrē wedeadacua, jĩwĩ.

22 Jesús teero jĩrĩ tuogú, sĩcū Cōāmacūwii coterí basocu Jesuyá diápóare páawi. Cūūrē jĩwĩ:

—Paiaré dutigúre teero yuūrijãña, jĩwĩ.

23 Jesupé yuūwi:

—Yuū ñañarō jĩñariguere wedeñate. “Ateré ñañarō jĩñawũ”, jĩñña. Yuū diamacú maquērē jĩñari siro niipacari, ¿deero tiigú yuūre páai? jĩwĩ.

24 Jesús siatúarigupu niitoawi. Anás Jesuré tico-cowi Caifás paiaré dutigú puto-pu.

Pedro jĩditonemorigue

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Simón Pedro pecame wesapura sūmanucūwĩ ména. Toopá niirã cūūrē sãñáwã:

—¿Muū ñnimena buegú mee nii? jĩwã.

—Niiria, jĩwĩ.

26 Toopá sĩcū paiaré dutigúre padecotegu sūmanucūwĩ. Cāmopéro páatanoriguya wedegu niwĩ. Cūū Pedrore sãñáwĩ:

—Yuū muūrē olivo yucu oteriro-pu cūūmena niirĩ ññatu niñawũrã, jĩwĩ.

27 —Niiria; yuū mee niñawũ, jĩwĩ sũcã.

Cūū teero jĩrĩrã, cārēquē wedewi.

Pilato Jesuré sãñárigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Too síro Jesuré Caifáya wiipɯ niiãrigure tiidita dutigú niiré wiseri pɯtopɯ néewawa. Bóeropɯ tiiwá. Judíoare dutirá tee wiseri popea macã yepapure sããwariwa. Toopú sããwaraja, Pascua bosebureco ni-irĩ, yaarénorẽ yaaribojĩya.* 29 Cúã sããwaheri ññagũ, Pilato cúãmena wedeseɣu witiatiwi. Cúãrẽ sãññáwĩ:

—¿Múã ãnirẽ ñeenó wapare wedesãrã tiii? jĩwĩ.

30 —Cũũ ñañaré tiihéɣu niiãtã, mɯɯ puto cúũrẽ néeatiriboajĩyu, jĩwã.

31 Pilato cúãrẽ jĩwĩ:

—Cúũrẽ néewaya. Múãrẽ dutiré jĩrõbirora múã basiro cúũ tiiáriguere besera wáaya, jĩmiwĩ.

Judíoape yɯɯwa:

—Ësã judíoa múã romanuã tiiróbiro sããdutiãsiɣa, jĩwã.

32 Too sɯgueropure Jesús “cúã teero tiirí, diagudacu” jĩĩ wedesɯguetoarucuwi. Cũũ wedeserigue diamacú wáaaro jĩrã, judíoa romanuãrẽ cúũrẽ sããdutiwa.† 33 Pilato cãmecócutusãwawi sũcã. Jesuré sɯocó, sãññáyigu:

—¿Mũũrã niĩ judíoa õpũ? jĩiyigu.

34 Jesupé yɯyigu:

—¿Mɯũ wãcũrémena sãññái? ¿Ápẽrã mũũrẽ yéequẽ wedearĩte? jĩiyigu.

35 Pilatope jĩiyigu:

* **18:28** Judíoa biiro jĩĩ wãcũyira: “Ësã judíoa niihẽrãye wiseripɯ sããwara, jũĩrĩpĩra tiiróbiro pɯtuácu. Siete bɯrecori jũĩrĩpĩra tiiróbiro niiãdacu”, jĩĩ wãcũyira. Cúã jũĩrĩpĩra tiiróbiro niirã, Pascua bosebureco maquẽrẽ yaamasĩiyira. † **18:32** Juan 3.14 y 12.32. Tee versículopure Jesús “yɯure sãrã, curusapɯ páabiatu, néemũõcoadacua” jĩĩgũ tiiyigu. Judíoa curusapɯ basocãre sãrĩ tiriyira; romanuã dícu teeré tiiyira.

—Y_{uu} judíoay_u mee niiã. M_{uu}ya dita macãrã judíoa, teero biiri paiaré dutirá m_{uure} néeatiawã. ¿Deero tiiárí m_{uu}? jĩĩ sãĩñáyig_u.

³⁶ Jesupé cãũrẽ y_{uu}wi:

—Y_{uu} Õpũ niiré atibáreco maquẽ niiria. Atibáreco maquẽ niiãtã, y_{uure} n_{unurã} cãmerĩsĩãboajĩya, judíoare dutirá ñeewarijããrõ jĩĩrã. Y_{uu} Õpũ niiré ãnopú mee niiã, jĩiyig_u.

³⁷ Pilato jĩiyig_u:

—¿Too docare õpũ niĩ m_{uu}? jĩiyig_u.

Jesupé cãũrẽ y_{uu}yig_u:

—M_{uu} jĩĩrõbirora õpũ niiã. Y_{uu} diamacú maquẽrẽ wedeguda jĩĩgũ, ãnopú ati, bauáw_u. Niipetira diamacú maquẽrẽ boorá y_{uu} wederére taoóya, jĩiyig_u.

³⁸ —Diamacú maquẽ ¿ñeenó niirõ niicu? masĩña maniã, jĩiyig_u Pilato.

Jesuré sãĩdutírigue

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Pilato teero jĩĩari siro, judíoare dutirámena wedesege_u witiatiwi sũcã. Cũãrẽ wedewi:

—Y_{uu} cãũ ñañaré tiiáriguere buaríatu. ³⁹ Too docare biirope tiigúda: Pascua bosebureco niirĩ, múã tiimúãatirigue tiirõbirora tiigúda: Sícũ peresuwiip_u niigúrẽ wionécobosaguda. ¿Múã judíoa õpũrẽ wionécori boogári? jĩĩwĩ.

⁴⁰ Niipetira acaribjõãwã:

—¡Cũũrẽ wionécorijãña! ¡Barrabápere wionécoyal jĩĩwã.

Barrabás yaarépig_u niirig_u niiwĩ.

19

¹ Teero tiigú, Pilato Jesuré tãnadutíyigu. ² Tãnaãri siro, surara potamena cãã tiiári betore cãuya dupupure péorira niiwã. Sicaró õpãya sutiro ti-iróbiro sãã ñiisãñúrõca sããrira niiwã.

³ —Ûseniã m̃m̃mena, judíoa õpã, jĩ buijãyira.

Teero jĩrãrã, cãũrẽ pee páajãrira niiwã.

⁴ Pilato popeap̃u niiãrigu witiatiwi sũcã. Basocãre jĩwĩ:

—Ỹm̃ cãũrẽ ñaãaré tiiãriguere buaríatu. Teero tiigú, múã puto suowitiatiguda. Múã ññaãdacu, jĩwĩ.

⁵ Too síro Jesús witiatiwi. Cãũ pota betore pesawi. Õpãyaro tiiróbiro sãã ñiisãñúrõ cãã sãããrironore sãñawitiatiwi. Pilato basocãre jĩwĩ:

—jĩñaña! Ñni niiĩ, jĩwĩ.

⁶ Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterí basoca cãũrẽ ñnarã, acaribíjõãwã:

—jCãũrẽ curusap̃u páabiatu sããdutíya; sããdutíya! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

—Múã basiro cãũrẽ curusap̃u páabiatu sããrã wáaya. Ỹm̃ja cãũrẽ ñaãaré tiiãriguere buaríatu, jĩwĩ.

⁷ Judíoare dutirápeja cãũrẽ jĩwã:

—“Ỹm̃ Cõãmacũ macũ niiã”, jĩwĩ cãũjã. Ûsãrẽ dutiré teero wedeseñnorẽ sããdutía, jĩwã.

⁸ Pilato teeré tuogú, bayiró cuiyigu. ⁹ Cãũye wiseri popea macã yepap̃u cãmecósãwawi sũcã. Jesuré sãñãyigu:

—¿Noo macũ niiĩ m̃m̃? jĩyigu.

Jesupé cãũrẽ ỹm̃riyigu.

¹⁰ Pilato jĩyigu:

—¿Deero tiigú yũre yũrii? ¿Mũũ masĩrii? Yũũ mũũrẽ wionécogu wionécomasĩã. Sĩãdutíguçã sĩãdutímasĩã, jĩiyigu.

¹¹ Jesupé cũũrẽ yũuyigu:

—Cõãmacũ mũũrẽ dutigú sõnecorigu niwĩ. Cũũ sõnecoriatã, mũũ deero sĩãdutímasĩriboajiyu. Teero tiigú, yũre mũũ pũtopũ ticocoarigu mũũ nemorõ wapa cũoquí, jĩiyigu.

¹² Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, Pilato Jesuré, “¿deero tii yũũ ãnirẽ wionécogudariye?” jĩĩ wãcũmiyigu. Judíoare dutirápeja bayiró acaribíremena jĩĩwã:

—Mũũ cũũrẽ wionécogu, romanuã õpũ menamacũ niiricu. Sĩcũ “yũũ múã õpũ niĩã” jĩĩgãno romanuã õpũrẽ netõnucãgũ tiii, jĩĩwã.

¹³ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, Pilato Jesuré sũowitĩatidutiwi. Too síro cũũ queti beserõpũ wãa, duiwi. Cũũ duiró niirí yepa ãtãmena weeri yepapũ niiwũ. Hebreoayemena Gabata wãmecũtiwũ.

¹⁴ Judíoa Pascua bosebũreco maquẽ quẽnorí bũreco niiwũ. Coeritó sũguerogã niiwũ. Pilato judíoare dutirãre jĩĩwĩ:

—Mũũ õpũrẽ ãñaña, jĩĩmiwĩ.

¹⁵ Cũũpe acaribíjõãwã sũcã:

—¿Cũũrẽ sĩãjããrõ; sĩãjããrõ! ¿Curusapũ páabiatu sĩãdutíjãña! jĩĩwã.

Pilatope jĩĩwĩ:

—¿Mũũ õpũrẽ curusapũ páabiatu sĩãdutígdari? jĩĩwĩ.

Paiaré dutirápeja jĩĩwã:

—Ësã õpũ sũcũrã romanuã õpũ dícu niĩ, jĩĩwã.

¹⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, Jesuré cũũrẽ wiyawí, curusapũ páabiatuaro jĩĩgũ. Surarape cũũrẽ néewawa.

*Jesuré sãárigue**(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)*

¹⁷ Jesús curusare apawagũ, “Dupucoro” wãmecutiropũ wáawi. Hebreoayemena wãmecutia Gólgota. ¹⁸ Toopú cãũrẽ curusapũ páabiatuwa. ãpẽã pũarãcãrẽ teerora tiiwá. Jesuré cãã deco nũcõwã, sãcãrẽ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape. ¹⁹ Pilato cãũ jóadutiariquere curusapũ tuudutirigũ niwĩ. Biiro jóanoriro niwũ: “JESÚS NAZARET MACË JUDÍOA ÒPË NIIÏ”. ²⁰ Tee jóariguere hebreoaye, griegoaye, latínmena jóadutirigũ niwĩ. Cãã Jesuré páabiaturiro Jerusalén putogã niwũ. Teero tiirá, pau judíoa tee jóaturiguere bueñawã. ²¹ Cãã bueñarĩ ññarã, paiaré dutirá Pilato putopũ wáa, cãũrẽ jĩyira:

—Mũũ “judíoa òpũ niĩ” jĩ jóariboajĩyu. “ ‘Judíoa òpũ niĩ’, jĩãwĩ”, jĩ jóaboajĩyu, jĩmiyira.

²² Pilato yũyigũ:

—Yũũ jóatoaawũ; yũũ jóaaribirora putuáadacu, jĩyigũ.

²³ Too síro bapari surara Jesuré páabiaturira cãũye sutire seenéõwã. Seenéõ, cããcõrõ batowa. Cãũya sutiró docasãñariwacã sua cãmeyoriro niwũ. ²⁴ Teero tiirá, surara cãmerĩ jĩyira:

—Ãnorẽjã yigarijããda. ¿Noãrẽ putuáadari? jĩrã, jĩbuaapeada, jĩyira.

Cãã teero tiirĩ, Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigue diamacũ wáaro tiiwũ. Biiro jóanoã: “Yée sutire batowa; sicaróre jĩbuaapewa”,* jĩ jóanoã. Tee jóaribirora surara teerora tiiwá.

* **19:24** Salmo 22.18.

²⁵ Jesuyá curusa p̄top̄ cū̄ paco, cū̄ bugo, apegó María (coo Cleofas n̄mo niwō), María Magdalena nucūwā. ²⁶ Jesús cū̄ pacore, teero biiri ȳu Juan cū̄ bayiró maĩgárē coo wesa nucūrī ññagū, coore j̄wī:

—Paco, ãni m̄u macū p̄tuái, j̄wī.

²⁷ Too síro ȳuare j̄wī:

—Atigó m̄u paco p̄tuáyo, j̄wī.

Cū̄ teero j̄ñāri síro, coore yáa wiip̄u néep̄tuawaw̄u.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Too síro Jesús cū̄rē tiidutíriguere mas̄j̄gū, “niipetire peotítoa” j̄ñ wācūrigu niwī. Teero tiigú, Cōāmacāye queti jóarip̄u jóarigue wáaaro j̄ñgū: — Ȳu s̄nidagaga, j̄wī.

²⁹ Toopú sicará vino piyare dadarír̄u duiw̄u. Teero tiirá, surara sicasítia soa, “hisopo” d̄p̄p̄u siatú, súum̄ōcowa. ³⁰ Cū̄ teeré s̄ñiāri síro: — Niipetire peotítoa, j̄wī.

Teero j̄ñāri síro, cū̄ya dupu ññañumu, diajōāwī.

Jesuré saderigue

³¹ Pascua bosebureco wáaadarō sicabureco d̄sawá. Tii bosebureco ūsārē up̄atí niirí bureco niwū. Tiiburecore judíoare dutirá diaarirare curusarip̄u niirī boorírira niwā. Teero tiirá, judíoare dutirá Pilato p̄top̄ wáa, cū̄yara surarare cúārē máata diaaro j̄ñrā, cúāye ññcārīrē páapedutiyira. Too síro cúāye ōp̄ūrīrē néedioco, aperopú néewadutiyira. ³² Teero tiirá, surara toopú jea, s̄cūrē páapesugewa. Āp̄i Jesuména

páabiatunoãrigucãrẽ teerora tiiwá. ³³ Jesupére diaarigupure buajeáwa. Teero tiirá, cãürẽ páaperiwa.

³⁴ Páaperono tiigú, sïcũ surara Jesuré warupãmarẽ sadewi. Cũũ teero tiiri, máata díi ocoména witiwũ. ³⁵ Yũũ teero wáari ññawũ. Teero tiigú, yũũ masiã: Yũũ jóare diamacúrã niiã. Múãcãrẽ teeré padeoáro jĩgũ, tee diamacú maquẽrẽ wedea. ³⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩrõbirora wáaaro jĩrõ, teero wáawũ. Biiro jóanoã: “Cũũye cõãrĩ sicacõãno páapeya maniãdacu”,† jĩ jóanoã. ³⁷ Tiipũpũre aperopú jóanoã sũcã: “Cũũ sadearigupure ññaãdaca”,‡ jĩ jóanoã.

Jesuré ãtãtutipũ cũũrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Too síro José Arimatea wãmecutiri macã macũ Pilatore Jesuyá õpũürẽ sãiyígu. José Jesuré padeogú niiwĩ. Cũũ judíoare dutirãre cuiгу, yayióropũ padeogú niirigu niiwĩ. Pilato “jáũ” jĩrĩ tũogú, José wáa, Jesuyá õpũürẽ néedioco, néewawi. ³⁹ Nicodemo ñamipũ Jesuména wedesegũ jearigucã jeawi. Cũũ treinta kilos sitiaãñũrere néenjeawi. Tee ate niiwũ: “Mirra” wãmecutire, “áloe” wãmecutiremena wáorigue niiwũ. ⁴⁰ José Nicodemomena suti caseri sitiaãñũre tuusiãremena Jesuyá õpũürẽ cõmawã. Judíoa diaarirare cũũri tutipũ cũũãdari suguero tiirucúrere tiiwá. ⁴¹ Jesuré curusapũ páabiaturo pũto oteré oteriro niiwũ. Tee oteriro deco mama tuti, ãtãgãpũ coari tuti niiwũ. Tiitutipũ sïcãrĩ

† 19:36 Salmo 34.20. ‡ 19:37 Zacarías 12.10.

diaarirare cūũña maniríro niiwũ ména. ⁴² Muĩpũ sããwari, ùsã yeerisãri bũreco jearopũ tiiwú. Teero tiirá, tiicope putogã niirĩ, Jesuyá õpũãrẽ toopú néewa, cūũwã.

20

Jesús masãmũãrique

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Ûsã yeerisãri bũreco síro macã bũreco niirĩ, bóeadari suguero, María Magdalena cãũrẽ cūũri tutipũ wáayigo. Tiituti biamíriquicare aperopú nucũrĩ ññayigo. ² Teero tiigó, ùsã putopũ cutuputúaatirigo niiwõ. Yũũ Jesús bayiró maĩnógũ, Simón Pedromena niiwũ. Ûsãrẽ jĩwõ:

—Marĩ Òpũrẽ aperopú néejõããrira niiãwã. Noopú néewara néewaajíya, jĩwõ.

³ Coó teero jĩrĩ tuorá, yũũ, Simón Pedromena cãũrẽ cūũriropũ ññarã wáawũ. ⁴ Ûsã toopú wáara, yũũ Pedro nemorõ cutubayíwũ. Teero tiigú, yũũ cũũ suguero jeawũ. ⁵ Toopú jea, tiicopepũ munibiá, ññasõnecowũ. Sããwaripacũ, cãũrẽ cõmaré caserĩ pesari ññawũ. ⁶ Too síropũ Simón Pedro yũũre nũnũjeáwi. Cũũjã sããjõãwĩ. Cũũcã teecaserire toopú niirĩ ññawĩ. ⁷ Aperó Jesuré dupure cãã cõmarĩ caserocã aperopú pesari ññawĩ. Tuupéari casero niiwũ. ⁸ Yũũ tiitutipũre jeasuguerigucã sããwawũ. Niipetirere ññagũ, padeowú. ⁹ Ûsã Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ “Jesús diarigũpũ masãgũdaqui” jĩrẽre masĩriwũ ména. ¹⁰ Ññaãri siro, ùsãya wiipũ putuawawũ.

Jesús María Magdalenarẽ bauásuguerigue

(Mr 16.9-11)

11 María Magdalenape tiituti díamacũpũ utigo pũtuáwo. Utigora, tiitutĩpũ munibiá, ññasõnecoyigo.

12 Ángelea pũarã suti butiré sãñarãrẽ duiiri ññayigo. Cũã Jesuré cũmiriropũ duiyira, sĩcũ dupu niimirirope, ãpĩ dũpori niimirirope. 13 Cũã coore sãññáyira:

—¿Deero tiigó utii? jĩyira.

Cũãrẽ yũyigo:

—Yũũ Òpũrẽ néejõããrira niiãwã. Noopú néewara néewaajĩya, jĩyigo.

14 Coo teero jĩãri siro, aperopé cãmenucãyigo. Jesús coo pũto nucũrĩ ññayigo. “Jesús niĩ” jĩ ññamasĩriyigo ména. 15 Cũũpe coore sãññáyigu:

—¿Deero tiigó utii? ¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩyigu.

“Oteré coterí basocũ niiqui”, jĩ wãcũgõ, jĩyigo:

—Mũũ cũũrẽ néewaarigu wedeya. ¿Noopú cũũãrĩ? Yũũ cũũrẽ néegõ wáagoda, jĩyigo.

16 Jesús coore jĩyigu:

—¡María!

Cũũ teero jĩrĩ tuogó, cãmenucã: —¡Raboni! jĩyigo. (Hebreoayemena “basocãre buegũ” jĩdũgaro tiia.)

17 Jesús coore jĩyigu:

—Ñeerijãña yũũre. Yũũ Pacũ pũtopũ muãwaria ména. Yũũre padeorãre wedego wáaya. “Biuro jĩãwĩ”, jĩñña: “Yũũ Pacũ pũtopũ muãwagũdu tiia; yũũ Pacũ múã Pacũ niĩ; yũũ Òpũ múã Òpũ niĩ”, jĩãwĩ”, jĩ wedeya, jĩyigu.

18 Cũũ teero jĩrĩ tuogó, María Magdalena ati, ùsã cũũ buerãre wedewo:

—Marĩ Òpũrẽ ññaãwã, jĩwõ.

Cũũ coore wedeariguere wedewo.

*Jesús cūñ bueráre bauárigue**(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

19 Teero wáari bureco ũsã yeerisãri bureco síro macã bureco niiwũ. Tiibureco ñamipũ ũsã cūñ buerá niirira neãwũ. Ũsã judíoare dutiráre cuira, ãñurõ biacósãwũ. Ũsã toopá niirĩ, Jesús ũsã decopũ bauánucãwĩ. Ũsãrẽ ãñudutiwi:

— ãñurõ niirecutire múãpũre niiãrõ, jĩwĩ.

20 Cūñ teero jĩãri siro, cūñye wãmorĩrẽ, warupãmarẽ ãñowĩ. Ũsã cūñrẽ ññarã, bayiró useniwũ. 21 Ũsãrẽ jĩñemowĩ:

— ãñurõ niirecutire múãpũre niiãrõ. Yũũ Pacũ yũũre ticodiocorirobirora yũũcã yée quetire wed-edutigu múãrẽ ticocoa, jĩwĩ.

22 Teero jĩãri siro, cūñ ũsãrẽ wĩãpũpeo, jĩwĩ:

— Múãmena Espíritu Santo niiãrõ. 23 Múã ãpẽrãrẽ cúã ñañaré tiirére acabóri, acabónoãrira putuáadacua. Múã cúãrẽ acabóheri, acabóya manirã putuáadacua,* jĩwĩ Jesús.

Jesús Tomarẽ bauárigue

24 Tomás ũsã menamacũ (“sũduárigũ” ũsã jĩĩgũ) Jesús ũsã putopũ bauáritore, maniwĩ. 25 Teero tiirá, ũsã cūñrẽ jĩwũ:

— Marĩ Őpũrẽ ññaãwũ.

Tomapé ũsãrẽ jĩwĩ:

— Yũũ cūñye wãmorĩpũ cúã páabiare coperire ññahẽgũ, teecoperipũ yáa wãmosũãrẽ súusõnecohegu, teorora yáa wãmorẽ cūñ warupãmapũcãrẽ súusõnecohegu, padeorícu, jĩwĩ.

* 20:23 Mateo 16.19; 18.18.

26 Sica semana siro ñsã cũũ buerá niirira tiwiipú neãwũ sũcã. Tomás ñsãmena niwĩ sáa. Ñsã ññurõ biacósãpacari, Jesús ñsã decopũ bauánucãwĩ sũcã. Ñsãrẽ ññudutiwi:

—Ññurõ niirecutire mũãpũre niĩarõ, jĩwĩ.

27 Too síro Tomarẽ jĩwĩ:

—Ññaña yé wãmorĩrẽ; mũya wãmosũãrẽ ñno súusõnecoya. Yáa warupãmarũcãrẽ mũya wãmorẽ súusõnecoya. Padeoré manigá niirijãña. Padeoyá, jĩwĩ.

28 Tomapé jĩwĩ:

—Mũ yũ Ñpũ niĩã; mũ Cõãmacũ yũ padeogú niĩã, jĩwĩ.

29 Jesupé jĩwĩ:

—Tomás, mũ yũre ññatoagupũ padeóa. Ñpẽrã yũre ññaripacara padeorápe useninemorã niĩya, jĩwĩ.

Jesurẽ padeodutíũ atipũrẽ jóaa

30 Jesús ñsã ññacoropũ pee apeyenó cũũ tutu-aremena tiẽñowĩ. Tee niipetirere yũ atipũpũre jóaria. 31 Yũ atipũpũ Jesús sĩquẽ cũũ tutuaremena tiẽñoriguere jóaa. Mũãrẽ “Jesús Cõãmacũ beserigũ cũũ macũ niĩ” jĩrere padeodutíũ jóaa. Mũã cũũrẽ padeorá catiré petihére cõoádacu.

21

Jesús cũũ bueráre bauánemorigue

1 Too síro Jesús Tiberiataro wesapũ ñsãrẽ bauánemowĩ. Biiro wáawũ: 2 Ñsã toopũre niirã noquẽrã niwũ: Simón Pedro, Tomás (“sũduárigũ” ñsã jĩgũ), Natanael (cũũ Caná Galilea dita macũ

niiwĩ), ñsã Zebedeo pōna, ãpērã ñsã menamacãrã p̄harã niiwũ. ³ Ñsã toopú niirĩ, Simón Pedro ñsãrẽ jĩwĩ:

—Wai wasagu wáagu tiia.

—Ñsãcã m̄m̄mena wáaada, jĩwũ.

Ñsã wáa, dooríw̄p̄u m̄ñsãwũ. Tiiñamirẽ wai s̄lãbóejõãmiwũ. Buarítu.

⁴ Bóecūmurĩ, Jesús tiitaro wesap̄u nucūwĩ. Ñsã cūrẽ ññamas̄iriw̄u. ⁵ Cū ñsãrẽ jĩwĩ:

—¿Wai buaárĩ?

—Buaríatu, jĩwũ.

⁶ —Dooríw̄u diamac̄pe cõãñoña múãya bapigure sūcã. Toopé buaádacu, jĩwĩ.

Cū jĩrirobirora tiiwũ. Pa u peti sãrĩ, bapigure wéem̄õcobayiritu. ⁷ Teero wáari ññagũ, ȳu Jesús bayiró mañógũ Pedrore jĩwũ:

—Marĩ Ñpũ niĩ.

Simón Pedro “marĩ Ñpũ niĩ” jĩrĩ t̄ogú, cūyaro sutiroré máata sãñawĩ; peesutimena pademas̄iriwi. Sãña, tiitarop̄u ñaacoñuãwĩ. ⁸ Ñsã pasaró wesap̄u jeadaro cien metrora yoaro niiwũ. Teero tiirã, dooríw̄umena wesap̄u waire wéepãwaw̄u. ⁹ Toopú pããjeara, pecame cū dioárimerẽ ññawũ. Tiimepú s̄icū wai cãrĩõãriḡu pesawi. Teero biiri pã niiwũ. ¹⁰ Jesús ñsãrẽ jĩwĩ:

—Wai múã buaárirare néeatiya, jĩwĩ.

¹¹ Simón Pedro dooríw̄p̄u m̄ñsã, bapigure wéemaatiwi. Wai pacaramena dadajõãwũ. Ciento cincuenta y tres sãñira niiwã. Pa u sããpacari, bapiḡu yigariw̄u. ¹² Jesús ñsãrẽ jĩwĩ:

—Yaawãcãrã atiya.

Ɖsã cǔūrē ññamasĩtoawɯ. Teero tiirá, sǐcǔnopera, “¿noã niĩ mɯɯ?” jĩĩ sãĩñáriwɯ. ¹³ Jesús pãrē née, ũsãrē batowí. Waicãrē teorora tiiwí.

¹⁴ Jesús dia masãri siro, pɯarĩ ũsãrē bauátoawi. Ateména ãtĩãrĩ wáaro tiiwú sáa.

Jesús Simón Pedromena wedeserigüe

¹⁵ Ɖsã yaaari siro, Jesús Simón Pedrore sãĩñáwĩ:

—Simón, Jonás macũ, ¿mɯɯ ãniã nemorõ yɯre maĩĩ? jĩĩwĩ.

—Éjũ, yɯ Ɔpũ. Mɯɯ masĩã yɯ mɯurē maĩrére, jĩĩwĩ.

—Too docare yɯre padeoráre bueya, jĩĩwĩ.

¹⁶ Pedrore sãĩñánemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yɯre maĩĩ? jĩĩwĩ.

—Éjũ, yɯ Ɔpũ. Mɯɯ masĩã yɯ mɯurē maĩrére, jĩĩwĩ.

—Too docare yɯre padeoráre coteya, jĩĩwĩ.

¹⁷ Too síro jĩĩnemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yɯre maĩĩ?

Pedro ãtĩãrĩ cǔūrē sãĩñáarĩ ññagũ, bayiró bóaneõgũ wáawi. Cǔūrē jĩĩwĩ:

—Ɔpũ, mɯɯ niipetirere masĩã. Mɯɯ masĩã yɯ mɯurē maĩrére, jĩĩwĩ.

Jesús cǔūrē jĩĩwĩ:

—Too docare yɯre padeoráre bueya. ¹⁸ Mɯurē ateréja diamacúrã jĩĩã: Mɯɯ mamɯ niigũ ména, mɯɯ booró sutiré sãña, mɯɯ noo wáadɯgaropɯ wáawɯ. Вучɯ wáagɯpe, mɯɯye wãmorĩrē súumõcogɯdacu. Æpĩ mɯurē suti sãã, mɯɯ wáadɯgaheropɯ mɯurē néewagɯdaqui, jĩĩwĩ.

19 (Jesús teero jĩgũ, “Pedro biiro wáa, diagũdaqui” jĩgũ tiiwí. “Cũũ diarémena basocá Cõãmacũrẽ añurõ wedeseadacua” jĩgũ, teero jĩwĩ.)

Teero jĩãri siro, Jesús cũũrẽ jĩwĩ:
—Yũũre padeonũnũserucujãña, jĩwĩ.

Jesús Juanrẽ maĩrígue

20 Too síro Pedro cãmenũcã, yũũ cũã siro nũnũrĩ ñawĩ. Yũũ Jesús maĩnógũ niiwũ. Yũũrá too sugueropũre ãsã yaaritore, Jesús pũtogã duighũ, cũũrẽ sãĩñáwũ: “Õpũ, ¿noã mũũrẽ ñatutirapũre ticogũdari?” jĩwũ.* 21 Pedro yũũre ñagũ, Jesuré sãĩñáwĩ:

—Õpũ, ¿ãnirẽ deero wáaadari? jĩwĩ.

22 Jesupé cũũrẽ yũũwi:

—Yũũ pũtuaatiripũ cũũ catiricãrẽ, tee mũũye maquẽ mee niiã. Teeré wãcũrijãña. Mũũ yũũpere wãcũnũnũseya, jĩwĩ.

23 Cũũ teero jĩrĩ tũorã, Jesuré padeorã “Juan diariqui” jĩrẽ sesajõãmiwũ. Jesús yũũre “cũũ diariqui” jĩgũ mee tiiwí. Biirope jĩgũ tiiwí: “Yũũ pũtuaatiripũ cũũ catiricãrẽ, tee mũũye maquẽ mee niiã”.

24 Yũũ Juan niiã, Jesús buegũ niirighũ. Yũũ ññariguere jóaa. Teero tiigũ, “diamacãrã niiã” jĩĩmasĩnoã.

25 Apeyé Jesús tiirígue pee niiã. Yũũ tũgueñarĩ, cũũ tiiríguécõrõ jóaatã, peepũrĩ peti wãabojĩyu. Teepũrĩ atibúrecore dadajõãbojĩyu.

* 21:20 Jn 13.25.

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

xcv

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8